

ANTONI SERRA RAMONEDA

Economista català autor del llibre *Els errors de les caixes*

**«Si alguna cosa funciona,
com els ateneus,
potenciem-ho i millorem-ho»**

4

Antoni Serra
Ramoneda:
«Si alguna cosa funciona,
com els ateneus,
potenciem-ho»

9

L'editorial

10

La insubmissió
fiscal

12

Opinió:
Els 150 anys de
La Unió Vilanovina /
XVIII Jocs Mediterranis

15

Com us afecta
l'austeritat
econòmica

16

Recuperant els
clàssics /
Benvinguts a les
cases de festa

18

Ateneus
a l'Empordà

PUBLICACIÓ SEMESTRAL

EDITA: Federació d'Ateneus de Catalunya
COORDINACIÓ: FAC (Laura Casas)
REDACCIÓ I CONTINGUT: FAC (Laura Casas)
FOTOGRAFIES: Toni Galitó i FAD
FOTOGRAFIA DE PORTADA: Toni Galitó

DISSENY: l'Apòstrof, scl
MAQUETACIÓ: Sílvia Vallverdú (vallverducomunicacio2@yahoo.es)
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Contextual Serveis Lingüístics
IMPRESSIÓ: Gràfiques Vosin Mateu
DIPÒSIT LEGAL: B- 46681-2009

Si voleu rebre la revista *Ateneus* adreceu-vos a:
Federació d'Ateneus de Catalunya
Tel. 93 268 81 30
ateneus@ateneus.cat
Plaça Víctor Balaguer, 5, 1r, 08003 Barcelona

22
L'Odeon de Canet de Mar. Història i reivindicació d'un espai cultural

26
Cultura popular a l'aire lliure

28
Finançament: nous punts de vista

34
Recursos de finançament

36
Carles Campuzano:
«Volem democratitzar el mecenatge, que no sigui cosa només de grans companyies»

40
Recull de notícies

44
Montserrat Carulla:
«El teatre amateur és una escola molt útil per als futurs actors i actrius»

Antoni Serra Ramoneda, economista català autor del llibre
Els errors de les caixes

«Si alguna cosa funciona, com els ateneus, potenciem-ho i millorem-ho»

La base de l'ateneu la constitueixen des de sempre els seus socis. Són ells els qui van posar la primera pedra de la seu, els qui en van restaurar l'edifici, els qui van millorar el teatre; és gràcies a les seves quotes que, dia a dia, les entitats obren les seves portes i les activitats tenen continuïtat. L'ateneu era i és un espai del soci i per al soci, i el fet que avui segueixin resistint demostra que han sabut adaptar-se als nous temps, però, sobretot, que el seu plantejament és vàlid.

Els ateneus van néixer i han evolucionat com a entitats autofinançades, és vàlid actualment aquest model?

Tal com està la situació econòmica i social avui en dia, trobar finançament extern que no sigui dels mateixos socis, està complicat. La mateixa Administració i el sector públic passen per moments de grans dificultats financeres i per tant, no estan per gaires orgues. D'altra banda, les caixes d'estalvi a través de les obres socials, que eren una altra opció de finançament, tampoc estan sobrevivint al tsunami.

Per tant sembla que sí, bona part del finançament de les entitats i els ateneus de cara al futur haurà de recaure bàsicament en els socis i sobre les activitats que es poden fer en els seus locals. Estic pensant, per exemple, en el lloguer d'aquest bar.

«El finançament dels ateneus de cara al futur haurà de recaure bàsicament en els socis i les activitats»

De fet, els ateneus encara són, d'alguna manera, independents d'aquesta administració pública, però els seus edificis, per exemple, necessiten unes inversions per adequar-se a les normatives, reformes que moltes vegades són inassolibles. Quines solucions tenen?

Com sabem, són moments molt difícils la veritat, però s'ha de veure si queden encara, per dir-ho d'alguna manera, raconets, per exemple, dins la societat civil. Les caixes d'estalvi formaven part d'aquesta societat civil; o bé dins el sector públic, ja siguin Generalitat, ajuntaments, tot i que la costa està molt magra.

Però, a curt termini, i potser fins i tot a mig termini, em sap greu dir-ho, però sóc bastant pessimista.

El futur és negre, doncs?

No voldria ser pessimista, però efectivament tampoc puc ser optimista.

I quant a finançament també?

Sí. Hem de començar a pensar que, properament, el sector públic no podrà finançar ni ajudar en res. L'Orfeó Català i el Palau de la Música, per exemple s'hauran d'acostumar a no dependre d'aquestes ajudes i potser a reduir les seves activitats i a ser més realistes. La Filharmònica de Berlín potser no podrà venir tantes vegades. Hem de tornar a la dura realitat,

i és que ara som un país pobret. I hem viscut uns anys de somni, però potser ens hem passat.

Hem viscut per sobre de les nostres possibilitats o han viscut per sobre de les seves possibilitats?

La societat en conjunt ha viscut per sobre de les seves possibilitats i ara, que hem adquirit uns hàbits, és difícil tornar enrere i perdre una part d'aquests privilegis.

La paradoxa de la cultura en aquest país és que durant els anys de bonança hem vist com es duplicava l'oferta.

Aquest és un dels problemes, perquè semblava que ens ho podíem permetre. Crear centres cívics i nous espais per a biblioteques, nous teatres, etc. Però clar, ara hem de tornar enrere. Ens ho hauríem d'haver pensat més abans de crear aquests nous espais i potenciar més els que ja teníem.

Per exemple, arreglar el teatre d'una entitat en comptes de fer-ne un de nou...

Sí, i tant. Però suposo que el plantejament des de l'Administració deuria ser que aquest teatre no serà mai com un de nou, amb tota la tecnologia.

I queda molt bé inaugurar equipaments....

I posar-se medalles!

Segur que s'hauria pogut aprofitar més els equipaments que ja tenim. De cop i volta veus la quantitat d'equipaments i espais nous, i la reflexió és que ens hem passat, perquè, ara, no els podem mantenir.

De fet, alguns espais públics nous no poden ni obrir les portes i altres de privats necessiten reformes integrals....

Privats, bé jo no diria que siguin del tot privats. Jurídicament sí, però en el fons són semipúblics, com ho eren les caixes. L'exemple que poso sempre és el de Caixa Balears, que li deien Sa Nostra, perquè, qui era el propietari? Ningú i tothom. Però en el cas de les caixes es va perdre.

Els ateneus són una mica de tots els socis, ells senten que és el «seu ateneu».

Exacte. El problema de les caixes és un cas concret. Però clar, els ateneus, com les caixes, com també els clubs de futbol i els clubs esportius, van néixer en un moment en què la burgesia era potent i el sector públic era molt magre. Però entre la burgesia i la menestralia es va poder crear tota una sèrie d'instruments que es finançaven a través dels socis, com en els ateneus i clubs esportius; o a través dels estalviadors o comptecorrentistes, en cas de les caixes.

Però la burgesia va entrar en decadència i va perdre la seva capacitat econòmica. Amb el temps el sector públic es va enfortir i ens hem anat acostumant a que s'invertís una petita part, però en definitiva una part dels seus diners, en les entitats culturals. I ara, de cop i volta, ens trobem que el sector públic no està en condicions. La solució? Tornar als orígens, però no és gens fàcil.

Precisament en el seu darrer llibre *Els errors de les caixes* parla del fet que les entitats financeres van perdre el nord.

«La societat en conjunt ha viscut per sobre de les seves possibilitats»

Biografia

Antoni Serra i Ramoneda (Barcelona 1933) és llicenciat i doctor en ciències econòmiques per la Universidad Complutense de Madrid i catedràtic d'economia de l'empresa a la Universitat Autònoma de Barcelona, de la qual fou un dels fundadors i rector. Va ser vicepresident de l'Institut d'Estudis Catalans i encara n'és membre. Ocupà el càrrec de secretari del Consell d'Administració de La Caixa i fins el 2005, va ser president de la Caixa de Catalunya. També va ser president de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.

Ha estat condecorat amb la Creu de Sant Jordi, la Medalla Narcís Monturiol al Mèrit Científic i la Medalla d'Or al Mèrit Científic de l'Ajuntament de Barcelona. I va ser designat *Officier de l'Ordre National du Mérite de la République Française*.

Ha publicat diferents llibres, l'últim titulat ***Els errors de les caixes***, l'any 2011.

Les caixes van néixer amb una vocació molt localista, teníem la Caixa Manresa, la Caixa Manlleu,... i els ateneus també tenien i tenen aquesta vocació, i era el del Poblenou i per al Poblenou.

Però en un moment donat, a les caixes, tothom va perdre una mica l'oremus, no només els directius, els empleats també. I de cop i volta ens vàrem creure que era xauxa. Les condicions eren envejables, l'horari, el sou, les jubilacions.

Es podrà tornar a recuperar aquest esperit de les caixes?

Queda per veure la Banca Ètica, que està creixent avui en dia i continuarà endavant. De moment està molt tendra i és molt marginal, tot i que les entitats són molt respectables. Però, tot i això, el que veig és que no han nascut amb aquesta vocació local que en canvi tenien les caixes.

Catalunya sempre ha estat una societat civil molt potent, molt dinàmica, perquè no depeníem del sector públic, bàsicament perquè no en teníem. El sector públic era el de l'Estat espanyol i, perdoneu per l'ex-

pressió, però se'n fotia de nosaltres. Com que sabíem que no podíem comptar amb el Ministeri de Cultura, nosaltres mateixos vam anar creant el nostre teixit associatiu. Després, amb la Generalitat vam pensar que no ens giraria l'esquena, i no ens la va girar, però una dependència del sector públic és molt perillosa.

Què ens queda esperar?

Hem d'esperar que hi hagi una revifada de l'esperit cívic, que els socis dels ateneus segueixin creient realment en l'ateneu i estiguin disposats a incrementar les seves quotes si és necessari. Crec que podem arribar a recuperar aquest esperit col·lectiu i localista que hi havia, potser, a poc a poc, quan l'entorn econòmic millori i la gent no passi tanta angoixa es recuperarà l'esperit i tornarem als orígens.

S'hauria pogut evitar la desaparició de les caixes?

Si el Banc d'Espanya i el Ministeri d'Economia no haguessin liberalitzat tant el sector, els directius de les caixes s'haurien adonat que no podien fer les mateixes funcions que un banc. No perquè la llei no ho permetés com fa uns anys, sinó perquè les caixes tenen

«*Les caixes van néixer amb una vocació molt localista, i els ateneu també tenien i tenen aquesta vocació*»

«Catalunya sempre ha estat una societat civil molt potent, molt dinàmica»

condicions econòmiques i jurídiques diferents que els bancs, han de ser més cautes, tenir polítiques d'expansió i d'inversió diferents...

I aquest va ser l'error, que van voler ser bancs. Van començar a fer una política d'expansió esbojarrada, i en alguns casos també inversions esbojarrades. Fins que al final, en el moment de dir «ara necessiteu més recursos propis», no van poder fer els augments de capital i no els ha quedat més remei que transformar-se en bancs. Però aquesta deriva va començar el 1978, no és només una cosa actual.

Per tant els ateneus hem d'intentar no perdre aquesta visió territorial, de proximitat...

A vegades hem tingut deliris de grandesa. Tampoc cal canviar tant, millorar és necessari però sense perdre de vista el nord.

Jo sempre poso l'exemple del Parlament de Londres, no tenen prou seients per a tots els diputats, estan ben junts, no hi ha ni espai entre govern i oposició. I en canvi vas a Madrid i allò és molt gran i ampli, però ja m'agradaria a mi que el Congrés funcionés la meitat de bé que funciona el Parlament britànic i fos tan democràtic i els debats tinguessin la profunditat que tenen allà.

Tenim bones infraestructures, els suecs venen a veure les seus de les universitats, però el nivell d'educació no té res a veure; tenim els millors trens d'alta velocitat però van buits.

Si hi ha alguna cosa que funciona, com els ateneus, potenciem aquest servei, millorem-lo. Perquè el més important no és la infraestructura, sinó que les coses funcionin bé.

Redescobrim el finançament

Els ateneus hem estat capaços, any rere any, d'adaptar-nos a les circumstàncies socials i econòmiques del moment. En l'actual situació de crisi econòmica, en què la falta de finançament posa a prova totes les entitats de forma directa o indirecta, és quan es fa palesa la fortalesa del teixit associatiu català; un teixit que es va forjar sense el suport del sector públic, perquè Catalunya no tenia una administració pròpia, segons recorda l'economista Antoni Serra Ramoneda, a qui entrevistem en aquesta revista número 6.

Els ateneus comptem amb una àmplia base social que s'ha de potenciar i ampliar amb socis joves i, sobretot, dinamitzar amb molta imaginació i enginy. Aquests són alguns dels temes que més preocupen les entitats, tal com és després de la taula rodona organitzada a Arenys de Munt, on directius i tesorers de cinc entitats ens han explicat les dificultats amb què es troben dia a dia i les solucions que han plantejat.

Mentrestant, a Madrid es debat la reforma de la llei de mecenatge, que haurà de permetre a les entitats mobilitzar amb més facilitat recursos econòmics a través d'incentius fiscals més poderosos. Però només se'n podran beneficiar aquelles que han estat declarades d'utilitat pública. Dels avantatges i inconvenients d'aquesta reforma n'hem parlat amb en Carles Campuzano, del grup parlamentari de CIU a Madrid, que enguany ha presentat una proposta de llei per democratitzar el mecenatge.

Aquesta revista, doncs, la dediquem a parlar de finançament, de les possibilitats i alternatives amb què podem comptar, dels errors que hem d'intentar no cometre. Els ateneus hem sabut ser autònoms, crítics i independents dels governs i del sector públic i, ara més que mai, hem de mantenir aquesta autonomia. Una autonomia que és perfectament compatible amb posar, un cop més, la nostra experiència, les nostres infraestructures i el nostre potencial humà a la disposició del país.

Patricia Julià

Advocada de la Federació d'Ateneus de Catalunya

La insubmissió fiscal

QUIN ÉS L'OBJECTIU DE LA DECLARACIÓ D'INSUBMISSIÓ FISCAL?

La declaració d'insubmissió fiscal, tant per part de persones físiques com de persones jurídiques, significa deixar de pagar impostos a l'Estat per pagar-los a la Generalitat de Catalunya.

És a dir, declarar-se insubmís no representa no fer-se càrrec de les obligacions tributàries, sinó fer les declaracions i imposicions fiscals a la Generalitat de Catalunya en lloc de fer-les a l'Estat espanyol.

QUINES CONSEQÜÈNCIES POT TENIR DECLARAR-SE INSUBMÍS?

Les conseqüències poden ser diverses depenent de la situació tributària de cada entitat.

Entitats sense obligacions fiscals:

declarar-se insubmises fiscals no tindrà conseqüències.

Són aquelles entitats que, segon l'informe de situació censal de l'Agència Tributària no tenen l'obligació de presentar impostos.

Entitats amb obligació de presentar impostos (IVA, Impost de societats, etc): el fet de declarar-se insubmís fiscal pot tenir conseqüències de diferent índole.

- En primer lloc, el fet de no pagar a l'Administració de l'Estat –que és qui té la

competència–, pot comportar sancions que es calcularan segons l'import que s'ha deixat de pagar, més els interessos de demora, i més la multa. Si no es fa front a aquestes sancions es pot donar el cas que l'Agència Tributària procedeixi a embargar els béns de l'entitat, a fi i efecte de cobrar el deute generat amb l'Estat.

- En segon lloc, no pagar i no complir davant l'Administració competent amb les obligacions tributàries, a banda de la sanció ja esmentada, pot tenir com a conseqüència no poder rebre subvencions ni beneficiar-se de cap servei o prestació pública, ja que en la majoria de les convocatòries de subvencions és requisit indispensable estar al corrent dels pagaments amb l'Agència Tributària i la Seguretat Social.

Entitats declarades d'utilitat pública: es podria donar el cas que se'ls revoqués aquest reconeixement per no complir amb els requisits de respectar les lleis fiscals.

QUINA ÉS LA CONCLUSIÓ?

Hi ha partits polítics i moviments socials que asseguren que la insubmissió fiscal està en un buit legal. És molt difícil dir si és així o no, ja que no és del tot clar.

Sí que és cert que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya diu que hi ha d'haver una cessió d'impostos, però la realitat és que no s'ha dut a terme. Per tant, seguint literalment la llei, deixar de pagar els impostos a l'Estat és equivalent a no complir amb les actuals lleis vigents.

Què diu Òmnium Cultural sobre la insubmissió fiscal?

L'objectiu últim de la declaració de l'objecció o insubmissió fiscal té com a objectiu aconseguir que els ciutadans de Catalunya puguin pagar els seus impostos al Govern de la Generalitat.

L'objecció fiscal, doncs, seria un mecanisme més per aconseguir, a la pràctica, allò que la majoria de catalans desitgem: que el Govern de Catalunya recapti i gestioni els impostos que es generen al nostre país. En aquest sentit, cal especificar que Òmnium Cultural està, ara mateix, estudiant els mecanismes per a una possible campanya d'objecció que només es posaria a la pràctica en el cas que Catalunya no assolís el concert econòmic en el marc de les negociacions per un nou sistema de finançament català.

publicitat

Il·luminació, regulació i control
Projectors
Efectes

Enginyeria escènica
So i audiovisuals
Stage service (Assistència tècnica)

FRESNEL S.A. · C/ Potosí 40 · 08030 Barcelona · Tel 93 360 02 30 · Fax 93 274 47 47 · strong@strong.es · www.strong.es

Els 150 anys de la Unió Vilanovina l'acord i el cor

Després de 150 anys, viscuts amb alts i baixos, amb estretors, amb continuïtat, amb moments esplendorosos, La Unió Vilanovina continua molt estretament vinculada a la història de Vilanova i la Geltrú. I ho fa amb una ferma voluntat per tornar a ser un referent sociocultural a la nostra vila i per seguir sent part activa de la seva evolució i de la seva cohesió.

Els actes de commemoració que hem celebrat durant el passat any 2011 ens han servit per a recordar o per descobrir les glòries i les misèries dels nostres avantpassats, per reviure les seves cantades, els seus viatges amb vaixell a Barcelona, la celebració de l'arribada del ferrocarril a la nostra vila, la seva relació amb els prohoms vilanovins, l'Any dels Negats, la industrialització de la vila... Però a més de l'anecdòtic, ha servit per recordar el sentit intrínsec de les entitats

que, com La Unió Vilanovina, han tingut un important paper en la difícil tasca de l'educació, de la formació i de la integració de les classes menys afavorides.

Malgrat que a dia d'avui la societat ja té mecanismes per fer possible l'educació, en el camp de l'oci, de la cultura, de la construcció d'uns referents col·lectius, entitats com La Unió Vilanovina creiem que encara podem fer aportacions notablement qualitatives. És en moments de crisi com la actual, no exclusivament econòmica, quan entitats com la nostra han de refermar la seva tasca. És en moments de canvi com el que estem vivint quan hem de ser capaços d'adaptar-nos a les noves necessitats que la societat ens planteja i a les noves eines que la tecnologia ens proporciona. No és fàcil, però. Aquest és el repte a què ens enfrontem i que, esperem, ens ha de portar a celebrar molts més aniversaris. El compromís renovat segueix essent un objectiu col·lectiu com a entitat, que hem assumit i treballarem per complir-lo.

La celebració d'aquest aniversari ha esdevingut també una bona oportunitat per analitzar amb ull crític, acompanyat inevitablement d'un polsim de nostàlgia, quin ha estat el paper de La Unió Vilanovina en els temps més propers a nosaltres. Realment ha tingut tanta incidència com pensem, com la resta d'entitats vilanovines, en la cultura i en la societat civil local? Quines han estat les causes dels seus alts i baixos? Com s'explica que algunes conductes intolerants minoritàries hagin tacat i empetitit la història d'una entitat que durant un segle i mig ha estat integradora i tolerant? Un ull crític que també ens ha de fer recuperar injustos oblits i ens ha d'apartar d'immadureses personals i col·lectives, que ens ha de portar a fer l'exercici necessari per pensar en el paper que han de tenir La Unió Vilanovina i totes les entitats progressistes del nostre país en el futur.

Francesc Xavier Serra Albet
President de La Unió Vilanovina

Imatge de la taula rodona organitzada dins dels actes en motiu dels 150 anys de l'entitat

Un pas endavant al servei del país i la cultura

Una vegada més els ateneus catalans hem volgut transmetre la nostra aposta pels valors de la igualtat, el civisme, la democràcia i la solidaritat en un Manifest que es va aprovar a l'Assemblea General de Sòcis d'enguany.

Des del món associatiu representem una Catalunya forta, emprenedora, oberta i no exclouent, que té el seu potencial en la base humana que l'aglutina i que li dóna força. Un poble amb una gran tradició associativa de base, vertebrador de l'estima envers unes tradicions i una llengua. Per aquest motiu ens hem posat a disposició del país una vegada més, perquè som conscients que ens cal unir esforços, més que mai, per superar aquests temps difícils que estem vivint.

Els ateneus, doncs, apostem per treballar plegats per difondre la cultura catalana, promocionar l'esbarjo recreatiu i educatiu, formar les persones, i fomentar el voluntariat, el treball comunitari i en xarxa. I, com sempre, ho fem col·laborant amb les administracions i els actius culturals del país, per garantir un treball comú que ens permeti projectar un futur millor.

Salvador Casals
President de la Federació d'Ateneus
de Catalunya

XVIII Jocs Mediterranis. Tarragona, ciutat organitzadora

Tarragona serà la seu dels XVIII Jocs Mediterranis el 2017, després d'una disputada votació en què s'imposà, per tan sols dos vots, a l'únic rival, Alexandria (Egipte). Així ho van decidir els membres de l'Assemblea General del Comitè Internacional dels Jocs Mediterranis.

Del total de 70 vots que havien de decidir el nom de la ciutat guanyadora, 66 provenien dels representants dels respectius comitès olímpics nacionals i els quatre restants eren de membres del Comitè Olímpic Internacional. El resultat afavorí la candidatura tarragonina per 36 a 34.

Tarragona es converteix en la tercera ciutat espanyola, després de Barcelona el 1955 i Almeria el 2005, que albergarà els Jocs Mediterranis. L'edició del 2013 es farà a Mersin (Turquia) i la del 2017, a Tarragona, del 30 de juny al 9 de juliol.

La candidatura de Tarragona ofereix el programa esportiu més ampli de la història d'aquesta cita esportiva, amb 30 dis-

ciplines que es repartiran en 13 localitats. Dels 30 esports, dos –atletisme i natació– seran per a esportistes amb discapacitat. Dels altres 28, n'hi ha 25 d'olímpics –atletisme, bàdminton, bàsquet, handbol, boxa, ciclisme, esgrima, futbol, gimnàstica, golf, halterofília, hípica, judo, lluita, natació, piragüisme, rem, taekwondo, tennis, tennis de taula, tir, tir amb arc, triatló, vela i voleibol– i tres que no ho són –esquí nàutic, karate i petanca.

A Tarragona es disputarien les competicions d'atletisme, bàsquet, futbol, gimnàstica, golf, natació, waterpolo, tennis, tir, voleibol, esquí nàutic i taekwondo. El mapa el completen 12 subseus: Barcelona (hípica), Calafell (esgrima, futbol i tennis de taula), Cambrils (judo, karate i tir amb arc), Castelldefels (piragüisme i rem), Constantí (halterofília), el Vendrell (boxa), la Selva del Camp (handbol), Reus (handbol i futbol), Salou (triatló, vela i voleibol de platja), Torredembarra (bàdminton i voleibol), Valls (bàsquet i futbol) i Vila-seca (ciclisme, lluita i petanca).

Caldria destacar, si més no, l'excel·lent presentació del seu espot promocional «History Making History - Tarragona 2017», i el fet de que, per primera vegada, pot ser que aculli delegacions d'Israel i Palestina, una excel·lent oportunitat perquè Tarragona sigui, a més, capital mundial de la pau. I tenim un precedent, a Tàrraco es va gestar la *Pax Augusta* o *Pax Romana* quan August acabà les guerres càntabres el 25 aC.

Jordi Freixa i Querol
President de l'Ateneu de Tarragona
i membre pretor del Senat Tarragoní

La lluita de l'Ateneu la Flor de Maig

L'Ateneu la Flor de Maig torna a estar en lluita. El districte de Sant Martí ha decidit rescindir el contracte d'arrendament que tenia amb els propietaris de l'immoble. I ara mateix és tancat des de el 1 de juny.

L'Ateneu la Flor de Maig va ser una conquesta del barri de Poblenou a finals dels anys 70. El moviment veïnal va lluitar i aconseguir aquest espai històric com a un equipament per a què el barri pogués gestionar les seves necessitats culturals, així com per potenciar el teixit associatiu que s'estava forjant en aquest barri.

Aquest edifici es va construir per estar al servei del barri, primer com a cooperativa de consum, després amb la seva recuperació ha estat el bressol de moltes entitats del barri i de dinàmiques culturals com les Festes de Maig. Per això el barri protesta davant la decisió unilateral de l'Ajuntament de no fer-se càrrec d'aquest espai i retornar-lo als seus propietaris el passat 1 de juny sense demanar l'opinió a ningú.

La plataforma Salvem l'Espai Públic de la Flor de Maig ha començat a treballar per aconseguir-ho, exigint la continuïtat d'aquest espai al servei de les activitats associatives, culturals i artístiques del barri.

Yolanda Romero, presidenta de l'Ateneu la Flor de Maig

ADIFOLK declarada d'utilitat pública

La declaració per part de l'Administració d'una associació com a entitat d'utilitat pública no és un trofeu més per guardar a les vitrines de l'entitat, és el reconeixement a la feina ben feta durant molts anys, oferir-nos activitats d'interès general que les administracions no poden oferir.

El reconeixement d'entitat d'utilitat pública ofereix avantatges fiscals a les persones i empreses que col·laboren econòmicament amb aquestes associacions. La llei actual, que data de 2002, es queda curta, doncs sols reconeix deduccions per als inversors d'un 35% a les empreses i d'un 25% als particulars.

És cert que s'està tramitant i discutint al Parlament de Madrid la nova llei de mecenatge i es parla d'un 70 o 60% respectivament de deduccions en les inversions, encara que sembla que els ministeris involucrats no es posen del tot d'acord en fins on ha d'arribar aquesta llei i si també es pot ampliar a d'altres àmbits com pot ser l'educació i l'esport.

És urgent l'aprovació d'aquesta llei, doncs la situació econòmica de les entitats catalanes, en el nostre cas culturals, és dramàtica, i potser aquesta via del mecenatge és una de les solucions a aquests problemes, sense deixar de banda els ajuts de les Administracions més properes en accions i activitats concretes.

ADIFOLK – Associació per a la Difusió del Folklore
Entitat declarada d'Utilitat Pública per la Generalitat
de Catalunya segons la resolució JUS/803/2012
del 27 d'abril de 2012

Com us afecta l'austeritat econòmica?

L'actual situació de crisi econòmica afecta de forma directa o indirecta tots els sectors de la societat, i els ateneus no en són una excepció. Per aquest motiu els hi hem preguntat com els està afectant la nova realitat econòmica i social, en clau d'austeritat econòmica.

JOSEP OÑATE

Coordinador de la revista *Nova Badia*.
Centre Cultural Nova Badia (Badia del Vallès)

Com que estem en un nucli urbà on els recursos econòmics són més minsos que els destinats a altres nuclis veïns, recentment hem hagut de tancar la nostra publicació *Nova Badia* en paper. Des de feia 35 anys s'editava cada dos mesos i ara continuarem en format digital a www.novabadia.com

La nostra revista es publicava en un 60% en català i era l'únic mitjà de comunicació en una societat 90% castellanoparlant. Creiem que en l'actual context de crisi no s'ha valorat la tasca de normalització lingüística que estem duent a terme i creiem que el repartiment dels ajuts a la cultura no es correspon amb la realitat sociocultural del nostre país ni amb l'esforç que estem fent.

RAMON MALET

Membre de la Junta.
Centre Cultural i Recreatiu El progrés de Martorell

Som conscients que l'austeritat econòmica per a molts ateneus comporta situacions molt complicades. Però en el cas concret de la nostra entitat la situació de crisi no ens està afectant directament, ja que, des de fa uns anys, no rebem cap subvenció de l'Administració pública o de l'Ajuntament. En canvi, sí que hem notat que des de fa un temps, la participació dels socis en les diferents activitats que duem a terme al Centre el Progrés de Martorell ha disminuït considerablement.

Actualment la nostra oferta d'activitats engloba tots els públics: des de pilates per a petits i adults, fins a balls de saló, passant per tallers de cuina. En conjunt, podem dir que les inscripcions s'han reduït en un 10%.

CARME FRANCÈS

Presidenta.
Casal Cultural de Tremp

L'austeritat econòmica afecta indirectament la nostra entitat. Ens afecta quan hi ha gent que es dóna de baixa com a soci per estalviar-se la quota anual, o quan no se'n volen fer per la mateixa raó. També ens afecta quan el primer pel que s'interessa la gent és pel cost, en lloc de pel tipus d'activitat que fem. Però quan les activitats són gratuïtes tenim molta aflluència de gent, i si es convidava a alguna cosa, encara més.

Un altre problema són les subvencions. S'han retallat, s'han abaixat un tant per cent, o en alguns casos s'han anul·lat. Si això ho afegim al fet que les matèries, els productes i els serveis cada cop augmenten de preu, tot plegat fa que algunes activitats no es puguin realitzar.

publicitat

Inici Proactiu de la comunicació

En una mateixa Comunicació, una o varies preguntes ...

... amb UNA o VARIES RESPOSTES

SMiS

UNIDIRECCIONAL, BIDIRECCIONAL O MULTI-RESPOSTA

Inici Proactiu de la comunicació

Petició de servei ...

... resposta a la petició del Servei

SMiS

LONA

Systems Technologies

Gestiona per SMiS: promocions, convocatòries, enquestes, avisos ... amb **ALTA RENDIBILITAT**

www.lonasystems.com info@lonasystems.com Tel.: 933 680 3793

RECUPERANT ELS CLÀSSICS: CINEMA EN 35 MIL·LÍMETRES

Ens repeteixen constantment que hem de ser imaginatius a l'hora de dinamitzar les entitats culturals i atraure socis. Però les iniciatives més enginyoses no sempre són les més modernes. Buscar en el passat, tornar als orígens i recuperar el que donava sentit als nostres ateneus pot ser una manera d'encetar projectes nous, o millor dit, restaurar projectes antics.

En el cas de l'Ateneu de Lavern Subirats, tot va començar per casualitat. Unes obres el 2008 per adequar el Cafè de l'Ateneu els van descobrir una trapa que portava a l'antiga sala de projecció del Cinema Ateneu. En aquesta sala hi havia, encara conservat, l'antic projecteur de 35 mil·límetres de l'any 1935. En Joan Capellans, soci de l'Ateneu, va portar en Ferran Planas, col·leccionista i aficionat a restaurar aparells antics, fins a la troballa. I en Ferran, amb paciència i dedicació, va necessitar més d'un any per reparar aquella peça.

Un cop restaurat van decidir provar-lo. «Inicialment la idea era passar només una pel·lícula per demostrar que un projecteur de l'any 35 pot funcionar molt bé. Però va funcionar tan bé que, amics i veïns, van demanar que es continuessin passant pel·lícules». El Cinema Ateneu va posar-se en marxa l'any 1955, quan una vintena de socis van comprar un projecteur i es van començar a passar pel·lícules els diumenges, primer en 16 mm i a partir de 1968 en 35 mm.

Des del passat mes d'octubre de 2011, la sala, amb un aforament de 200 persones, no ha estat mai buida. «A les projeccions ha vingut gent de fora, i a la llarga pot crear sinergies a l'Ateneu», explica en Ferran, que a més a més té molt clar que la iniciativa no té vocació comercial, «no volem de cap manera intentar competir amb les sales comercials, no tindria sentit». Però és una alternativa que ofereix pel·lícules a l'estil d'abans, en un país on el cinema clàssic està molt abandonat.

De moment s'han pogut veure clàssics com *El Dorado*, *Blancanieves i los siete enanitos*, *Unión Pacífico* i *Una noche en la ópera*, i tenen previst projectar l'obra *Temps moderns* de Chaplin. Una vegada cada dos mesos, en Ferran es situa darrere el projecteur, controlant que la llanterna no s'apagui, vigilant cada detall i cuidant aquesta relíquia, que, amb més de 70 anys, continua funcionant perfectament.

Imatges de l'Ateneu de Lavern i del projecteur abans i després de ser restaurat.

BENVINGUTS A LES CASES DE FESTA!

Impulsar la cultura popular i fer-ne la màxima difusió a dins de la ciutat de Barcelona. Aquest és l'objectiu de la xarxa Cases de Festa que ha posat en marxa l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB). Paral·lelament, des de la Direcció General de Cultura Popular i Tradicional, s'està creant un cens d'equipaments per dibuixar un mapa de les Cases de Festa a Catalunya.

L'Orfeó Martinenc és una de les entitats escollides per formar part de la xarxa Cases de Festa de Barcelona, i tal com explica en David Salvadores, de la Secció de Cultura de l'entitat, «**quan ens van proposar formar part d'aquest projecte vàrem considerar que hi encaixàvem perfectament**». L'Orfeó Martinenc compta amb més de cent anys d'història, disposa d'una oferta sociocultural rica i variada i aglutina colles pioneres de la ciutat de Barcelona com l'Orfeó Martinenc (1910), els Diablers i Tabalers del Clot (1977), l'Esbart Montserratí Martinenc (1946), o el Cloteatre (1927). Amb altres entitats del barri organitzen cada any la foguera i la revetlla de Sant Joan (que es celebra des de fa 30 anys), el cercavila popular de les festes de primavera o la festa major del Clot-Camp de l'Arpa.

Per l'entitat, el fet de formar part del projecte Cases de Festa és una oportunitat per crear un espai de trobada, difusió, comunicació i suport que serà clau, ja que tenen molt clar que «**és indispensable en el món associatiu i de participació ciutadana el treball en xarxa**».

I PER A LA RESTA DE CATALUNYA?

A nivell del territori català s'està impulsant la creació d'una xarxa de Cases de Festa a través de la **Direcció General de Cultura Popular i Tradicional**. Els objectius són d'una banda donar suport a la gestió, i de l'altra, fomentar la formació i incentivar la rendibilitat social dels equipaments d'interpretació i difusió del patrimoni immaterial. Actualment s'està elaborant un cens d'equipaments que es presentarà a finals de 2012 i, un cop categoritzats i analitzats, aquests equipaments es podran definir les polítiques concretes de suport.

Segons **Lluís Puig**, director general de Cultura Popular i Tradicional, l'objectiu és promoure a Catalunya un model viable dels equipaments d'interpretació i difusió del patrimoni immaterial.

Imatges dels Diablers i Tabalers del Clot i del la imatgeria festiva.

Ateneus a l'Empordà

Alt Empordà
 Concòrdia de Darnius (1846)
 Societat Coral Erato de Figueres (1854)
 Casino Menestral Figuerenc (1856)
 Concòrdia de Cantallops (1864)
 Societat Amistat de Cadaqués (1870)
 Patronat de la Catequística, La Cate (1921)
 Concòrdia d'Agullana (1951)
 Associació Cultural i Esportiva Jonquerena (1970)

Baix Empordà
 Casino La Constància de Sant Feliu de Guíxols (1863)
 Centre Fraternal de Palafrugell (1887)
 Casino Castellerenc de Castell d'Aro (1888)
 Centre l'Avenir Fanalenc de Platja d'Aro (1920)

Text: Irene Caamaño, periodista

El nord-est de Catalunya acull una terra dividida en dues comarques, l'Alt i el Baix Empordà, les quals es caracteritzen per un posicionament geogràfic amb dos elements que configuren el seu paisatge i la seva història: el mar Mediterrani i la serralada pirinenca.

Teatre del Patronat de la Catequística *La Cate* de Figueres

«Amb els principis de progrés i llibertat van aparèixer les agrupacions catalanes amb l'objectiu de potenciar l'activitat tradicional, social i veïnal de cada poble»

La segona meitat del s. XIX va ser una etapa durant la qual s'establiren els ideals i es definí la identitat de la població empordanesa: mentre que el liberalisme francès s'infiltrava pel nord, a través dels Pirineus, altres ideologies europees, com el republicanisme o el socialisme, arribaven des de la resta del continent a través del Mediterrani.

Aquesta explosió de corrents de pensament va donar lloc a una nova forma de viure: la cultura i la civilitat van agafar pes a la societat empordanesa i, a poc a poc, l'associacionisme cultural català es va convertir en l'ordre del dia. Dins aquest context, els principis de progrés i llibertat van impregnar la terra catalana i tot un seguit d'agrupacions i associacions van aparèixer amb l'objectiu de potenciar la seva pròpia cultura, l'activitat tradicional, social i veïnal de cada poble.

EL SORGIMENT DE L'ASSOCIACIONISME

Una de les primeres seues socials que va sorgir a l'actual capital de l'Alt Empordà va ser la **Societat Coral Era-**

to (1854). Gràcies al naixement del cant coral a Catalunya, impulsat pel compositor i polític Josep Anselm Clavé, aquesta tendència va arribar a Figueres i, intentant seguir el model de La Fraternitat de Barcelona, es va constituir la primera societat coral del nord de Catalunya. Com altres entitats de característiques similars, el principal objectiu de l'Erato va ser potenciar la música popular catalana i oferir una sala de ball destinada a l'esplai i l'esbarjo dels ciutadans. Cal destacar que, durant els últims anys del s. XIX, el cor de la societat coral figuerenca va convertir-se en un reconegut conjunt musical que triomfà als salons de ball d'arreu del país.

En aquella mateixa època també va néixer el **Casino Menestral Figuerenc** (1856). Dividida en quinze seccions destinades a diversos àmbits de l'art i la cultura, l'entitat va esdevenir el principal centre de vida social de Figueres i de tot l'Empordà. La cultura en tots els seus aspectes i l'atenció lúdica dels seus associats eren els pilars del nou casino, fet que no va canviar fins ben entrada la Guerra Civil.

Festival de Jazz organitzat pel Casino Menestral a la sala de teatre de *La Cate*

(A dalt) Casino La Constància, conegut popularment com el Casino dels Nois
(A sota) Façana de *La Cate* de Figueres

L'activitat associativa també va desenvolupar-se fora de la capital. A poblacions més petites i aïllades van emergir societats que, més enllà de la funció d'aglutinació social, es convertiren en espais destinats a la prestació de serveis farmacèutics i hospitalaris. Alguns exemples, entre d'altres, serien la **Concòrdia de Darnius** (1846), la **Concòrdia d'Agullana** (1951), la **Concòrdia de Cantallops** (1864) o la **Societat Amistat de Cadaqués** (1870), entitats que, a banda d'oferir esbarjo i divertiment, també buscaren implicar-se en la beneficència i l'ajuda social.

SOCIETATS RECREATIVES A L'EMPORDANET

Pel que fa a la zona situada a l'altra banda del massís del Montgrí, coneguda com l'Empordanet o Baix Empordà, les agrupacions socioculturals van arribar amb cert retard, però també van aflorar en alguns dels indrets més poblats. A Sant Feliu

de Guíxols es va crear el **Casino La Constància** (1863), un centre social que agrupava la gent de mar, els artesans i els obrers d'aquelles terres i que era conegut popularment com *El Casino dels Nois*. Aquest nom el diferenciava del *Casino dels Senyors* o *Casino Guixolenc*, nascut a la mateixa època però destinat a la burgesia i els propietaris adinerats de Sant Feliu.

Uns quants quilòmetres més enllà es va fundar el **Centre Fraternal de Palafrugell** (1887), el qual es va transformar en el principal casino de la ciutat, oferint als seus habitants una oferta única d'activitats culturals i un cafè-saló que s'utilitzava com a espai de trobada i on es pretenia formar cívicament els associats. Una altra societat recreativa que va néixer en aquells temps va ser el **Casino Castellerenc de Castell d'Aro** (1888) que, seguint els passos dels seus predecessors, va esdevenir el principal motor d'activitat popular i tradicional d'aquell racó de l'Empordanet.

(A dalt) Imatge de La Concòrdia de Cantallops

(A sota) Centre Fraternal de Palafrugell

Societat Amistat de Cadaqués

VIDA SOCIOCULTURAL ABANS DE LA GUERRA

Totes aquestes entitats van consolidar-se durant el primer terç del s. xx, creixent en número de socis i adaptant les seves seves socials a l'increment d'activitat: Es van reformar els edificis dels casinos, s'ampliaren les sales de ball. Fins els anys 30, Catalunya va viure una època daurada que continuava potenciant l'associacionisme, fet que queda demostrat amb el naixement de noves societats que perseguien el mateix objectiu: unir-se per mantenir viva la tradició, la cultura i la vida social.

«Fins el 1936, Catalunya va viure una època daurada de l'associacionisme»

El 1920 es va crear el Centro de Amigos del Progreso - Sociedad Recreativa de Fanals, actualment **Centre l'Avenir Fanalenc de Platja d'Aro**, una entitat que pretenia potenciar la vida sociocultural a les zones de Fanals d'Aro i Platja d'Aro, ja que, segons explicaven els seus fundadors, aquestes estaven totalment deslliades de l'activitat que es feia des del Casino Castellenc. D'aquesta forma, els veïns van fundar la seva pròpia sala de ball i un cafè per facilitar l'oci i l'espai dels seus socis.

Més vinculada a l'activitat catòlica, a Figueres va aparèixer el **Patronat de la Catequística** (1921), una nova entitat cultural coneguda com *La Cate* que pretenia potenciar les arts escèniques arreu de la comarca. Després d'anys intentant trobar una seu social que s'adaptés a les seves necessitats, el 1932 La Cate va inaugurar una sala d'espectacles i es va instal·lar a l'edifici on encara resideix actualment.

Va ser llavors quan, en plena eferescència de l'activitat associativa i cultural, va esclatar la Guerra Civil i totes les ambicions i projectes de futur de les entitats es van veure frenats pel conflicte bèl·lic i la consegüent dictadura.

LA RECUPERACIÓ GRADUAL DE LES ENTITATS

El règim franquista va implicar la derrota dels ideals empordanesos i catalans. Es va perdre gran part de la documentació històrica i es va donar pas a un perí-

ode on el nacionalcatolicisme censurava i controlava el funcionament de totes les associacions. No va ser fins a meitat dels anys cinquanta quan, sigil·losament, les diverses societats de l'Empordà van començar a reprendre la seva activitat.

Moltes de les entitats van adaptar els seus estatuts a la dictadura i van tornar a funcionar amb relativa normalitat: el 1956 es va crear de nou el cor de la Societat Erato i el Casino Menestral Figuerenc va reobrir les portes de l'escola de música; el Centre l'Avenir Fanalenc de Platja d'Aro va començar a organitzar festivitats com el Dijous Gras o el Carnaval; La Cate va permetre la creació d'altres agrupacions com l'ADEPAF (Associació Deportiva Patronat Figueres) el 1951, Ràdio Figueres (1961) o el cau de l'Agrupament Escolta (1967); la Societat Amistat de Cadaqués va inaugurar la sala d'actes del poble el 1969. L'arribada del turisme durant els anys seixanta va fer proliferar la construcció a les zones litorals i, anys després, amb la fi del règim, es van anar recuperant els ideals de progrés i llibertat, de manera que les associacions van tornar a tenir les portes obertes per continuar promovent la seva cultura ciutadana i autòctona.

En aquesta nova etapa van aparèixer nous col·lectius que, moguts per les inquietuds creixents de la democràcia, van crear noves associacions per promoure la cultura, la llengua i les tradicions que havien quedat arraconades a la clandestinitat. Un cas exemplar va ser l'**Associació Cultural i Esportiva Jonquerenc** (1970), una entitat vinculada a l'esport que ben aviat va adquirir una important força social i va crear diverses seccions relacionades amb moltes activitats lúdiques: el Centre Excursionista Jonquerenc, la secció de natació, de tennis de taula, d'arqueologia, ceràmica, sardanes...

Avui dia, totes les societats recreatives citades continuen vives i no han perdut de vista l'objectiu pel qual van néixer: potenciar la vida sociocultural dels seus pobles i ciutats. Tot i que algunes d'elles sobreviuen únicament com a punt de trobada (La Concòrdia de Darnius o la Societat Coral Erato, per exemple), la majoria són importants motors culturals amb centenars de socis associats que, conjuntament, busquen impulsar la tradició popular catalana.

L'Odeon de Canet de Mar. Història i reivindicació d'un espai cultural

Rere l'església de Canet de Mar, Rafael Masó va dissenyar una bella arquitectura blanca i mediterrània, entre la tradició i la modernitat, per acollir una cooperativa. L'edifici, que més tard seria conegut amb el nom de l'Odeon, va acollir un cinema, un cafè-teatre, un forn, una botiga... Als anys setanta del segle passat va ser la seu de Els Comediants, i va esdevenir l'epicentre d'una veritable revolta cultural. Ara l'Odeon espera, en mal estat i immers en un llarg periple legal, que es decideixi sobre el seu futur, mentre els canetencs el reivindiquen.

Text:
Ivan Alcázar Serrat.
Arquitecte. Membre de
l'Observatori d'Espais
Escènics (OEE) /
Observatori de
Teatres en risc:
www.theatresatrisk.org

JORDI SISQUELLA

La Companyia de Canet és la cooperativa de consum més antiga de l'Estat Espanyol. Segons algunes fonts va ser fundada el 1865, i seria doncs una mica més antiga que La Económica de Palafrugell (1). Malgrat que la legalitat d'aquestes associacions no fou un fet fins el 1887, les cooperatives treballaven en la clandestinitat, molt activament a la zona del Maresme. En el cas de La Companyia, les divergències entre els socis van dur a l'escisió en dos sectors, l'un més conservador i pendent dels beneficis, i l'altre més obert i permeable, interessat també pel vessant social. Les cooperatives La Constància i La Canetenca (o La Canetense, segons els escrits) sorgiren d'aquesta divisió, si bé ocasionalment arribaren a col·laborar (el 1914, per exemple, per fer el pa).

«L'Odeon
va esdevenir
els anys 70
epicentre d'una
veritable
revolta
cultural»

ACTES CULTURALS I SOCIALS

La Canetenca comença l'activitat el 1886, tot i que no és fins el 1893 que es redacten els estatuts i es legalitza. Els locals de la cooperativa, amb la botiga al capdavant, canvien d'emplaçament cada cert període de temps, segons l'augment de l'activitat i dels socis, i per altres circumstàncies. Així, per exemple, el 1915 al local del carrer de Sant Benet, s'hi construeix un forn de pa a la planta baixa, i al primer pis un cafè i una sala d'espectacles (que en aquells anys era coneguda amb un nom ben suggerent: La Taverna Negra), on s'hi representen sainets i altres peces teatrals dutes a terme sovint pels mateixos socis. Com és sabut, les cooperatives, mútues i altres associacions sovint veien lligada la seva activitat econòmica principal a l'activitat instructiva i al lleure i la cultura dels associats, tot esdevenint centrals en la vida de les comunitats. En aquells anys, els balls i actes socials de l'època organitzats per l'entitat s'obren a la població i es «comença a competir amb altres societats com el Casino o l'Ateneu» (2).

PROJECTE D'EDIFICI I INAUGURACIÓ

El 1919 La Canetenca va adquirir uns terrenys darrere l'església. Rafael Masó acceptà l'encàrrec per dissenyar el nou edifici de la cooperativa (Masó construiria, el 1929, la Casa Renau al mateix poble). Però els problemes econòmics van obligar, d'una banda, a vendre part de la parcel·la a l'Ajuntament, i de l'altra a fer una emissió d'accions, un recurs habitual a l'època, als ateneus i les associacions obreres. Alguns socis van treballar a l'obra, que va estar dirigida pels mes-

tres d'obres Josep Travessa Francí i Josep Planet Travessa (3). El projecte i la construcció van del 1920 al 1924 (més endavant s'hi duria a terme una ampliació, que reubicaria la part del cafè), i la inauguració del nou local social es fa el 9 i 10 de juny de 1923. Els actes de celebració, amb direcció escènica de Joan Ylla, inclouen, entre d'altres, el «sentimental quadro líric-dramàtic, en un acte i tres quadros de costums cordobeses, que té per nom *Carceleras*», la «bonica sarsuela Catalana que te per nom *El somni de la innocència*, la «Biografia de la Cooperativa La Canetense», l'«Imne cooperatista» cantat «per tot el Chor», o «Concerts i balls tarda i nit per l'orquestra Quirretes».

A inicis dels anys trenta, comencen a funcionar la biblioteca i l'Odeon Cinema. També aleshores les fusions eren habituals: després de la Guerra Civil, les dues cooperatives que havien sorgit de La Companyia es van veure obligades a formar La Unió. A inicis dels anys quaranta, l'edifici de Masó es va usar com a temple religiós mentre l'església es reconstruïa. I ja el 1950 es va reprendre l'activitat de cinema, que continuaria fins el 1970. Si l'Odeon era conegut popularment com el *Cine de Dalt*, el de baix era el cine Miramar, que s'inaugurà el 1946 (4).

COOPERATIVA CULTURAL

En la darrera etapa del franquisme, l'any 1970, apareix a Canet un grup de teatre anomenat El Canyer, vinculat a la secció cultural de la cooperativa, que durà al poble algunes companyies de renom, i serà «clau per a la vinguda de Els Comediants a Canet» (5). És a principis dels setanta quan la botiga dels baixos de l'edifici esdevé un autoservei. Al llarg dels anys, i en diferents moments, els membres de la cooperativa van provant diverses estratègies per tal de millorar la situació econòmica o, en darrer terme, ja a les darreries dels anys vuitanta i principis dels noranta, simplement sobreviure: es fusionen amb altres cooperatives del Maresme, i arriben a estar vinculats a grups cooperatius a nivell autonòmic i estatal.

El 1976 el grup de joves cooperativistes que formen el grup cultural tornen a tirar endavant el cafè-teatre i conviden Els Comediants a Canet. L'edifici de la cooperativa La Unió serà, primer, el local d'assaig de Els Comediants, i després esdevindrà la seu en què

crearan, exhibiran i programaran, sobretot en els tres primers anys de funcionament. Els Comediants s'hi estan del 1977 al 1988, any en que s'instal·len a La Vinya, el complex als afores del poble amb la seva emblemàtica cúpula geodèsica, batejada com l'Ou de Canet».

En aquests anys, a l'Odeon hi munten *Sarao de gala*, la cerimònia inaugural o el *Sol, solet*, entre altres espectacles. Joan Font, en una entrevista que vam mantenir amb ell, ens recordava aquells anys d'efervescència: «La gent del poble ens va rebre amb divisió d'opinions, com és natural. Hi havia els qui hi estaven a favor i els qui hi estaven en contra. «Ja vénen els hippies», deien... Cal tenir en compte que, més que una cooperativa cultural, érem una cooperativa social, de vida: homes i dones vivint i treballant junts. Hi va haver joves de Canet que es van integrar a la nostra companyia, així que ja et pots imaginar que ens vam arribar a convertir en un «problema» per a algunes famílies. Això va ser un trasbals per a Canet, que als anys setanta devia tenir uns 6.000 habitants. L'Odeon va imprimir una dinàmica molt *heavy*: organitzàvem actuacions entre setmana, hi havia el bar, el cine més petit del món, fèiem dansa, espectacles per a nanos, concerts de la Nova Cançó, la Companyia Elèctrica Dharma també estava per allà... Per Canet van passar noms importantíssims del teatre: la companyia de la Núria Espert (amb el seu espectacle *Una altra Fedra, si us plau*) o noms internacionals com Bread and Puppet, Odin Teatret, Living Theatre... Companyies que no actuaven ni a Barcelona! Allò era una revolta cultural... També fèiem celebracions de l'any festiu: dels solsticis i els equinoccis, Sant Joan, Cap d'Any, Tots Sants... Vam fer renéixer els carnivals, que estaven prohibits en aquell temps, i vam arribar a organitzar un carnaval en sis espais simultanis del poble. En un poble de 6.000 habitants! Venia gent de tot arreu, a veure espectacles».

L'activitat musical també era desbordant: cal tenir en compte que a Canet en aquells anys s'hi celebraven les Sis hores de Cançó i el Canet Rock, i per l'Odeon, gràcies a Els Comediants, hi passarien els músics de jazz actuaven a la barcelonina Cova del Drac, gent com el Tete Montoliu, la Marina Rossell, el Lou Bennett, el Gato Pérez... o trobadors i rondallaires

Reproducció virtual del nou Odeon.

com en Pau Riba, que era un habitual del local. Així, Els Comediants, a la planta primera, conviuen amb la botiga de la cooperativa, a la planta baixa. A l'Odeon es torna a posar en marxa el cafè, el teatre, i una galeria d'art. El 1979 s'obre El Cinema més Petit del Món on, com recorda Font «hi cabien uns catorze espectadors asseguts... s'hi podia entrar amb la beguda i era permès fumar, és clar. S'hi projectaven pel·lícules en Súper 8 i, si pagaves una pesseta, podies mirar la peli per un foradet de la paret del bar». L'Odeon, com a centre cultural amb moltes vessants, funcionaria del 1977 fins el 1992. La Cooperativa Cultural Odeon, formada per Els Comediants, alguns cooperativistes i altres ciutadans de Canet, es dissol l'any 1993.

L'ACPO I LA REIVINDICACIÓ DE L'ODEON

L'Associació Cultural Plataforma Odeon (ACPO), fou creada el 2000 amb l'impuls d'en Pep Parra. Segons ens ha comentat en una entrevista en Jordi Sisquella, el seu president, l'associació té com a objectiu defensar l'edifici, revifar el teatre i promoure la vida cultural, participativa i creativa al poble: «Nosaltres creiem que és l'oferta la que genera la demanda, i que si la gent no té la possibilitat de veure o fer coses, no ho troba a faltar. A Canet hi havia hagut molta vida cultural: un ateneu, tres cinemes, tres teatres, dues o tres sales d'exposicions... Canet abans era un poble molt ric, culturalment parlant, i per això vam crear l'associació amb l'objectiu de recuperar l'Odeon i oferir activitats culturals, perquè en aquell moment

Canet estava molt mort. Volíem convertir-nos en un motor i tornar a crear aquesta demanda cultural».

L'ACPO aconsegueix que el 2002 l'Ajuntament compri l'edifici al grup Eroski, i es comenci a treballar en la seva recuperació (amb una comissió de seguiment formada per Joan Font i Jaume Bernadet de Els Comediants, gent de l'ACPO, i amb Yves Chapon com a encarregat del pla funcional). L'any 2007 comencen les obres de reforma, segons el projecte del despatx d'arquitectura Valeri Associats, guanyadors del concurs convocat per l'Ajuntament, i després d'un greu accident, en què s'enderroca una part de l'edifici i causa una víctima mortal entre els operaris que hi treballen, les obres s'aturen. És aquest un capítol tristíssim, que contradiu fatalment la felicitat *Cançó dels manobres al fer anar les pales*, un poema del 1911 on Masó imaginava que el sol, «...a demunt la calç que en la roba els flota/ també besarà les espatlles fortes/ dels dòcils manobres». Després de l'accident, es posaria en marxa un llarg procés legal, que encara continua. La plataforma ciutadana ACPO segueix promovent iniciatives, tot reivindicant la recuperació de l'edifici, per tal que torni a ser el centre social i cultural del poble.

L'EDIFICI DE MASÓ

La Canetenca és un projecte dels anys vint del segle XX, l'etapa més fructífera de Masó, que també projectà la cooperativa La Económica de Palafrugell. En aquesta etapa l'arquitecte abandona les composicions i formes més imaginatives, com les de la Farinera Teixidor de 1910, a Girona, i reorienta l'arquitectura cap a la moderació formal, amb la inclusió d'elements de la tradició popular i una austeritat que sembla albirar, amb calma mediterrània, el racionalisme.

La construcció de La Canetenca té dos elements compositius bàsics a la façana, el sòcol amb carreus de pedra de Girona, i una part superior del cos, de color blanc, amb finestres d'arc de mig punt. Hi ha, també, decoracions en ceràmica verda (6), uns plafons que s'inspiren en els barrocs valencians (7). Animen l'edifici les finestres en forma d'el·lipse, i un porxo triangular amb columnes treballades amb un dibuix que Masó, que també era poeta, va anomenar «l'aigua de la vida» (8). Esperem que aquesta torni ben aviat a l'Odeon.

Bibliografia i fonts d'informació

1. Carles Sàiz i Xiqués: *El cooperativisme a Canet*. Canet de Mar: Edicions Els 2 pins, 1995. Les dades de la part d'aquest text sobre els orígens cooperativistes de l'Odeon han estat extretes d'aquest llibre, i de la pàgina web de l'Ajuntament de Canet de Mar.
2. Carles Sàiz i Xiqués: *El cooperativisme a Canet*. Pàgina 30.
3. Carles Sàiz i Xiqués: *El cooperativisme a Canet*. Pàgina 31.
4. Ho recorda Joaquim Pera i Isern a l'article «A propòsit del cinema a Canet», a *El Sot de l'Aubó*, del Centre d'Estudis Canetenencs. Número 21. Any 2007. Pàgina 33.
5. www.canetdemar.cat, dins l'apartat: Equipaments culturals municipals: Odeon.
6. *Canet de Mar. Història i arquitectura. El patrimoni catalogat*. Canet de Mar: Ajuntament de Canet de Mar, 2009.
7. Raquel Lacuesta: «La simbiosi entre arquitectura i art», a *L'Avenç*, número 324. Maig 2007. Pàgina 37
8. www.canetdemar.cat, dins l'apartat: Equipaments culturals municipals: Odeon.

AGRAÏMENTS:

- Iolanda Serrano. Arxiu Municipal de Canet de Mar (AMCNM)
- Alba Farré (Arquitecta municipal de Canet de Mar)
- Jordi Sisquella (ACPO)
- Joan Font (Els Comediants)
- Biblioteca Pública Gual i Pujadas, de Canet de Mar

© ARXIU MUNICIPAL DE CANET DE MAR

AMCNM Cooperativa 1925.

Cultura popular a l'aire lliure

La cultura popular forma part de l'ADN del món ateneístic. En totes les entitats, siguin grans o petites, hi trobem celebracions i festes populars, i, si poden ser al carrer, encara millor! Caramelles, correfocs, teatre, dinars populars, excursions, ballades, puntaires,... Qualsevol excusa és bona per promocionar la cultura i fer-ho a l'aire lliure. A continuació us mostrem alguns exemples per a tots els públics.

1

1. Ateneu de Sant Just Desvern:

Caramelles de diumenge 15 d'abril del 2012, cantades pel Cor Lo Pom de Flors, secció de l'Ateneu de Sant Just Desvern.

2. Ateneu Cultural de l'Hospitalet de Llobregat:

Imatge de la Trobada de Puntaires el 26 d'abril de 2012, dins de la Festa de la Primavera.

3. Ateneu de la Vall de Llèmena: 3a Festa Remença, celebrada el 26 de maig de 2012. A Granollers de Rocacorba - Vall de Llèmena.

4. Lluïsos de Gràcia: Celebració de la diada de Sant Jordi amb una representació de la llegenda a càrrec del grup de teatre amateur Sotacabina a la Plaça del Nord.

5. La Unió de Mas Rampinyo de Montcada: Imatge de la Trobada Gegantera en motiu de la Festa Major de Mas Rampinyo 2012.

6. La Massa Centre de Cultura Vilassarrenc: Excursió de Granollers a Mataró per l'antic «camí de parpers» organitzada per la Secció de Muntanya de La Massa el 22 de gener de 2012.

7. Societat La Concòrdia de Cabrils:

Pregó de la Festa Major a càrrec del Grup de Teatre de La Societat la Concòrdia amb el tema «Ens han concedit les Olimpíades 2020 a Cabrils!».

8. Societat Cultural Sant Jaume de Premià de Dalt: Actuació d'un grup de diables durant la revetlla de Sant Joan.

2

3

© LAIA CURCOLL

4

© FIDEL CASAJUANA

5

© TONI HOSTIA

6

© LAIA FERRER

7

© JOSEP CASES

8

Finançament: nous punts de vista

Participants:

Societat Cultural i Recreativa La Unió de Mas Rampinyo: Jordi Escrigas, president; Pol Morató, vicepresident; Núria Riera, tressorera; Isabel Alcántara, secretària. Centre Moral d'Arenys de Munt: Montserrat Fontbona, presidenta; Marià Garriga, tressorer. Casino de Caldes: Vicenta Pallarès, vicepresidenta. Sant Vicenç de Sarrià: Montserrat Morera, presidenta; Ricard Julià, tressorer. Ateneu Arenyenc: Carles Barceló, vicepresident.

Aquesta entrevista s'ha realitzat al Centre Moral d'Arenys de Munt

Text: Laura Casas / Fotografies: Toni Galitó

D'esquerra a dreta a baix: Jordi Escrigas, Montserrat Morera, Ricard Julià, Vicenta Pallarès, Montserrat Fontbona, Isabel Alcántara. D'esquerra a dreta a dalt: Pol Morató, Núria Riera, Marià Garriga i Carles Barceló.

El problema de les entitats segurament no és la dependència de l'Administració; els vostres ingressos continuen sent en un percentatge molt gran de les quotes de socis i del lloguer d'espais?

Montserrat Fontbona: Nosaltres ens vam enganxar bastant tard a demanar subvencions, i per tant depeníem bàsicament dels nostres recursos i les nostres activitats per seguir endavant. I de fet, gràcies a això estem celebrant el centenari d'aquí del Centre Moral d'Arenys de Munt.

Marià Garriga: El soci és el capital humà de l'entitat, el que ens permet autofinancar-nos. I de fet, des que la Montse és presidenta s'han aconseguit moltes ajudes, i hem aconseguit i subvencions. Però el problema fonamental és que no es pot pensar en les ajudes com a base de l'entitat.

El problema amb què moltes entitats es troben, ara que han tancat l'aixeta, és que s'han de plantejar quines són les activitats que realment surten a compte i fer un esforç per adaptar-se a les necessitats dels socis i usuaris. Algunes entitats, no totes, s'havien distanciat de la realitat dels socis.

Vicenta Pallarès: Les entitats, segurament, no es mantenen per les subvencions administratives. Però vull aprofitar per fer dos precés, perquè el que no és just és que les entitats maldin per sobreviure en unes condicions d'exigència per part de l'Administració. Les normatives les posen ells però les paguem nosaltres, ho financem, ho avalem i posem a l'abast de la societat una riquesa cultural que l'Administració no dóna. Per tant, l'Administració local ens hauria d'ajudar amb, com a mínim, 3 euros per habitant a l'any. Perquè les entitats que nosaltres representem ofereixen al país un servei cultural importantíssim. D'aquesta manera les entitats no aniríem tant ofegades i l'Administració comparti-

Marià Garriga:

«La llei d'espectacles està completament allunyada de la realitat cultural del país»

ria els projectes culturals en comptes de combatre'ls, com està fent ara. Tothom hi guanyaria.

D'altra banda, l'Administració hauria de cofinançar les reformes i les adequacions a les normatives que ens exigeixen. Amb cofinançar vull dir que una part l'hauria de posar la pròpia Administració i l'altra l'hauria de facilitar. Aquestes mesures permetrien mantenir una cultura de qualitat per al país, una creativitat continuada, perquè podríem produir constantment i mantenir els centres al nivell d'exigència que ens demanen.

Hi esteu tots d'acord?

MG: Jo hi veig el problema que quan hi entra la política, la realitat és la que és.

Ricard Julià: És cert que les entitats no podem assumir segons quines reformes estructurals i aquestes només es poden fer amb l'ajuda de l'Administració. Però precisament estem en un moment en què les administracions i el Departament de Cultura no treuen subvencions des de fa temps i quan en surten són per a la millora del patrimoni artístic. L'any passat van convocar una subvenció per arreglar teatres, però s'havien de presentar a través dels ajuntaments, i, malauradament, aquests diners es van perdre i es va llançar més d'un milió d'euros d'una convocatòria en què no es va presentar ningú.

Nosaltres, que hem reformat la caixa escènica del Teatre de Sarrià, hem aconseguit que l'Ajuntament ens fes una aportació. De moment està pactada, perquè encara no l'hem rebut. Però l'inconvenient és que ara tenim tots els tècnics de l'Ajuntament controlant cada cosa, per veure quines normatives no complim.

Montserrat Morera: I fins hi tot el nom del projecte ens han fet canviar!

Us sentiu sols davant l'Administració?

MM: Nosaltres, a Barcelona, tenim un handicap afegit: els centres cívics. A la zona de Sarrià hi ha moltes cases senyorials magnífiques que s'han convertit en centres cívics que estan totalment finançats per l'Ajuntament i tenen 4 o 5 persones a sou.

VP: És competència deslleial!

MM: I, a més a més, ho fan tot gratuït. Per tant, la gent què reivindica? Anar al teatre gratuïtament! Amb aquesta oferta s'estan menjant el voluntariat, el compromís, la solidaritat, i a sobre potenciant cultura gratuïta. I això pot ser bo només fins a un punt.

MG: Hi ha moltes contradiccions, com per exemple amb la nova llei d'espectacles que es va aprovar l'any passat. Segons aquesta llei s'haurien de tancar el 99% dels centres, començant pels municipals. Qui fa la llei són els polítics, però estan completament fora de la realitat. És la utopia del control.

Per raons històriques hi ha centres que és impossible que s'adeqüin al que ens demanen. Però fins que les persones que fan les lleis estiguin completament desconnectades de les realitats socials, no ens en sortirem. Qui és el president de Suïssa? No ho sabem. Però ja ens agradaria que les coses funcionessin com allà! Jo he estat vuit anys

a l'Ajuntament d'Arenys de Munt i quan realment vols fer les coses com cal, estàs acabat.

Carles Barceló: Des de l'Ateneu Arenyenc no creiem en l'Administració i en prescindim totalment. Només creiem en nosaltres mateixos. Vivim de les quotes dels nostres pocs socis i de les activitats que programem i que intentem que siguin sempre econòmicament viables.

Per crear aquestes activitats ens reunim un cop al mes en un sentit purament creatiu i, si d'aquestes reunions en surten 200 idees després les valorem i d'aquesta manera gairebé cada setmana fem activitats noves

Quines alternatives de finançament teniu?

CB: Llogar els espais. Que volen anar a ballar? Que paguin. Que volen celebrar un sopar? Que paguin. Que volen fer un matrimoni? Que paguin. Però sense favoritismes, hem establert uns preus iguals per a tothom.

Montserrat Morera:

«La cultura subvencionada està acabant amb el voluntariat»

VP: Necessitem finançament a cost zero i hem de fer una reivindicació directa al Departament de Cultura de la Generalitat. Els diners els hi tornarem, però sense interessos. Hem de sortir al carrer i en bloc, hem de manifestar-nos, perquè les entitats unides som molt fortes!

RJ: És molt interessant el tema del cost zero, Vicenta.

VP: Però no hem de buscar més subvencions, perquè, quan dic que ens haurien de donar 3 euros per persona anualment, no ho dic en forma de subvenció. Hem d'aconseguir que des de l'Administració pública comptin amb nosaltres: si en un

poble o barri les entitats tenen una oferta cultural, que no la dupliquin. És el poble el que ha de fer la cultura no l'Ajuntament. Els consistoris que assumeixin les activitats de gran format, però que no dupliquin el que ja es fa des de les entitats.

CB: Fa temps que la Generalitat ens va dir que subvencions no en donarien a menys que es tractessin de projectes molt concrets.

MG: Sí, i de fet, aquesta sala on estem ara la vàrem reformar gràcies a una subvenció de 47.000 euros el 2010. Va ser una subvenció per a un projecte molt concret, que era l'adequació d'aquesta sala, aïllament, reforma, etc.

RJ: Per a les grans reformes és evident que, si no hi ha recursos públics, és molt difícil dur-les a terme. Però a Barcelona s'ha aconseguit convèncer l'Ajuntament que faci una aportació per ajudar els teatres a adequar-se i aconseguir la llicència d'activitats. I s'han compromès, durant 3 anys,

a destinar un milió d'euros per a aquesta finalitat.

MM: L'objectiu final és aconseguir la llicència d'activitats, perquè a l'Ajuntament li interessa tenir els teatres adequats i que compleixin la normativa.

VP: La llicència d'activitats? No la tenim cap de nosaltres! Per què? Perquè no ens reconeixen. Resulta que fa 150 anys que existim i ells no ho sabien. Això passa per un finançament just des de la Generalitat que potenciï que el mateix centre pugui adequar-se sense haver de pagar uns interessos que no poden assumir: això vol dir préstec oficial a cost zero i una part que sigui donació per part del govern.

Com es mantenen les entitats més enllà de les ajudes i subvencions?

MM: Hem de garantir una base social mínima, un nombre de socis mínims i unes quotes mínimes perquè aquesta estructura base ens permeti funcionar amb independència. Aquest és un criteri bàsic. Crec que els ateneus hem anat sempre en aquesta línia, amb ajudes puntuals.

RJ: I inventar-te o millor dit, reinventar-te segons els recursos. I buscar iniciatives noves per rendibilitzar al màxim els espais. Per exemple, el nostre teatre l'hem llogat per fer-hi coses estrambòtiques com per exemple una parella s'hi va declarar, o també hi hem fet casaments. Ara estem mirant d'ocupar les instal·lacions als matins, de llogar les sales o de treure'n profit. A Barcelona, per exemple, els Lluïsos de Gràcia també ho estan fent amb la campanya Lluïsos Matins, en el seu cas ho tenen millor, perquè no tenen tants centres cívics al voltant.

MM: També hem signat un acord amb una escola de música on hi ha molts músics que actuen al Liceu, perquè el Teatre de Sarrià

Jordi Escrigas:

«A l'Ajuntament els hi hem ofert el nostre espai a cost zero a canvi de programació»

es converteixi en pioner de l'òpera en petit format. Hem de buscar l'especialització.

I per tal de recollir fons vam organitzar una gran gala benèfica i vam buscar sarranencs il·lustres, i van venir la Montserrat Carulla, el Sergi Gelabert, el Tortell Poltrona, la Isona Pasola, presentava el Manuel Fuentes; i ells van dedicar 10 minuts de la seva professió al nostre teatre. Es va posar l'entrada a 25 euros i, tot i algunes queixes, perquè era un preu significatiu, es va penjar el cartell de complet. La finalitat era aconseguir diners per a les obres del teatre.

RJ: Una altra cosa que estem treballant amb l'Ajuntament és signar un conveni per eliminar les subvencions. És a dir, en comptes d'haver d'estar pendents cada any de si surt o no una convocatòria pública, si signem un conveni amb ells abans de dur a terme una activitat o un projecte sabrem si el tenim finançat o no.

Els socis són els que han construït i cuidat els ateneus, encara hi ha el mateix sentiment entre els socis?

Jordi Escrigas: No, el sentiment no és el mateix. Ara la gent fins hi tot es pensa que els que estem a les juntes directives ens hi guanyem la vida. Però per sort hi ha gent que segueix dedicant molt d'esforç a les entitats, sinó no estaríem avui aquí. Però el sentiment no és el mateix. Potser els associats que porten més anys sí que continuen sentint seu l'ateneu, però la generació que ve al darrere ja no.

Isabel Alcàntara: Molts ho veuen com una guarderia on deixar els nens durant una hora fent una activitat.

VP: I on a més a més s'ho passen bé i es barat!

MF: Sí que es cert que hi ha entitats, i ho sé per altres experiències, que van dedicar-se a ser dispensadors de serveis, curssets, tallers, i el sentiment de pertànyer a una entitat es va anar perdent. Nosaltres tenim la sort que el sentiment de ser del Centre encara està molt arrelat i la gent s'implica de forma transversal. Per exemple, tenim l'Esbart, que els balladors són els mateixos que fan de monitors, i els de la secció de teatre també. Tots ells venen al Centre i es senten com a casa.

CB: Però les coses han canviat molt. Cent anys enrere, quan es van començar a fundar els ateneus, naixien de la inquietud d'uns quants perquè al poble no és feia res. I el grupet inicial anava a poc a poc creixent, però ara aquella gent ja no hi és i l'esperit s'ha perdut. Les noves generacions veuen que al seus pobles i ciutats tenen moltes activitats a més de l'ateneu i es dispersen.

Els ajuntaments poden ajudar-te en alguna activitat puntual, però s'organitzen tantes coses que no poden concedir ajudes per a tots.

Us preocupa molt el relleu generacional?

RJ: El relleu generacional és bàsic! Per això hem d'aconseguir que la gent jove vingui als ateneus. A Sant Vicenç de Sarrià estem potenciant les seccions infantils a l'Orfeo i a l'Esbart, perquè interessa que tinguin continuïtat. Al grup de teatre també hi ha un grup de joves entre 20 i 25 anys que seran el relleu més endavant.

VP: Per aconseguir aquest relleu necessitem donar un mínim de qualitat en les activitats que oferim, perquè sinó perdem els socis. Necessitem una ajuda per a la qualitat, el manteniment i els préstecs ja els pagarem nosaltres. Si nosaltres tinguéssim un extra, i repeteixo els 3 euros per persona anuals ho serien, podríem portar alguna actuació important, una cirereta per tenir els socis contents.

CB: Les noves activitats que es programen tenen com a objectiu atraure noves persones però sobretot joves, perquè el que més ens preocupa és el relleu generacional. Ara estem fent accions específiques per atraure els joves, i sembla que ja comencen a donar el seu fruit.

Vicenta Pallarès:

«L'Administració local ha de compartir els projectes culturals en comptes de competir-los com està fent ara»

Com us imagineu l'escenari de futur?

RJ: Nosaltres a Sarrià en els últims dos anys, hem aconseguit tenir una programació estable en el teatre i això s'ha anat incrementant. Cada vegada més tenim peticions de grups diferents per venir a

actuar al teatre. La diferència és que abans ens demanaven cobrar 3.000 euros i ara ja no.

MF: De fet les companyies ja han rebaixat els preus i acostumen a acceptar un tant per taquilla.

RJ: Nosaltres al teatre amb els grups i les companyies acostumem a fer un 60%, 40%, els grups es queden el 60% i nosaltres el 40%. Però ens estem plantejant de demanar un mínim per cobrir les despeses.

MG: L'escenari de futur és tenir imaginació i ser creatius. I aquesta creativitat passa per no esperar res de les administracions. Que després ens arriba alguna ajuda? Perfecte. Però no hi hem de comptar. Però hem de ser imaginatius i fer activitats que puguin atraure la gent del poble i també els joves, adolescents i gent de mitjana edat que ens garanteixin un relleu generacional. I basar-nos en el voluntariat, que és un valor que des dels ateneus promovem. El millor escenari possible és ser completament autosuficients. És molt complicat, però ho hem d'intentar.

VP: Les ajudes per subsistir no haurien de ser una subvenció. Haurien de ser un conveni signat amb l'Administració, amb un compromís de no competitivitat. Un suport que ens ajudi a fer el relleu generacional, amb el nostre compromís de tenir les portes obertes, el centre adequat...

Els ateneus han estat durant molt temps treballant cap a dins. Sabem que es complicat coordinar-se, el futur passaria per treballar cada vegada més en xarxa?

VP: Construir un projecte cultural comú, amb l'Administració i entre nosaltres. Respectuós amb cada poble, ciutat o barri, com l'Espai A, que facilita que els recursos

del país serveixin per a tothom igual. No oblidem que els agents culturals específics del país som nosaltres.

MF: Aprofitant que des de la Federació ens podeu ajudar, hem de buscar la manera de compartir entre nosaltres. Per què no compartim les activitats entre les entitats, almenys entre les entitats que estan federades, i per proximitat les que som del Maresme? Si som socis d'una entitat, que ens puguem beneficiar de les activitats que fa una altra entitat veïna, per exemple!

CB: Nosaltres fins ara no ens coneixíem i estem aquí mateix a Arenys de Mar!

MF: Exacte! Aquesta és la qüestió, que hem d'interactuar més entre nosaltres. Compartint els carnets de les entitats, per exemple.

MM: Intercanviar inclús conferències o tertúlies que moltes vegades són gratuïtes.

JE: Nosaltres creiem que des dels ateneus tenim una gran capacitat de convocatòria per la nostra base social. Per això, en l'última reunió que vam tenir amb el regidor de cultura de Montcada, li vam dir que tenien el nostre espai a disposició per programar les seves activitats, i a cost zero. Els cedim l'espai a canvi que ens ajudin a tenir programació. Ja no els estem demanant diners, sinó programació.

Pol Morató: El problema és que costa d'assumir el concepte d'ateneu privat, i han d'entendre que no poden trucar d'un dia per l'altre dient que necessiten l'espai, però sí que poden trucar i preguntar i ens coordinem.

JE: Quant al tema del carnet que comentàveu, nosaltres estem coordinats amb una altra entitat, l'Ateneu Domingo Fin – ABI, perquè els nostres associats i els seus

associats puguin participar en totes les activitats que organitzem.

Per altra banda, estem intentat que el carnet tingui un valor que els socis puguin tenir avantatges i descomptes en establiments i oci. És un valor afegit i pensem que pot ser un reclam per tenir més associats.

MG: Hem d'aprofitar les experiències de les altres entitats. Si a través de la Federació s'intercanviés i coordinés aquesta informació ens aniria molt bé a tots.

Aquestes taules rodones són una mica la idea de posar experiències en comú i poder-vos conèixer entre vosaltres.

MG: Fonamentals!

Recursos de finançament

La situació de crisi actual està afectant directament el pressupost financer de les entitats. Es tracta d'una crisi sistemàtica, tal com explica l'economista Gal·la Cortadellas, i per tant afecta tot l'engranatge vinculat a les fonts de finançament clàssiques. Aquesta situació ha portat les entitats a aguditzar al màxim l'enginy per trobar finançament i reinventar-se.

Tradicionalment les fórmules de finançament de les entitats han estat i són: la base social, les activitats, els patrocinis o aportacions privades, els ajuts de l'Administració i el finançament bancari.

La reducció de les quotes dels socis i la disminució de les aportacions de patrocini són un dels primers símptomes que aquest engranatge financer comença a grinyolar; a tot això s'uneix la falta de garanties a l'hora d'assegurar ajuts i subvencions estructurals o per a activitats, ja que l'austeritat que s'està aplicant des de l'Administració pública repercuteix directament en les entitats que reben finançament. D'altra banda, la crisi interna que viuen els bancs fa que l'accés als crèdits sigui cada vegada més complicat, ja que les condicions per accedir-hi s'han endurit considerablement.

Des del món associatiu s'ha hagut de buscar alternatives imaginatives per trobar suport i continuar endavant. Hem parlat amb Gal·la Cortadellas, economista i experta del món associatiu, amb Jordi Ibáñez de Fiare Catalunya i amb Raimon Gassiot de Coop57, i a continuació us presentem algunes de les alternatives que s'estan impulsant per buscar noves fórmules de finançament.

MECENATGE I CAPTACIÓ DE FONDS

El mecenatge no és cap novetat, perquè ja fa segles que existeix, però «ha fet falta que entréssim en crisi perquè es redescobris, diversificant-se i innovant», tal com explica Cortadellas.

Una fórmula de mecenatge són les **micro-donacions**, petites quantitats que es poden donar a les entitats puntualment per a iniciatives concretes. També trobem el **finançament col·lectiu** o *crowdfunding*, que utilitza les xarxes socials per implicar els donants en el projecte, teixint una xarxa entre qui realitza el donatiu, el realitzador del projecte i les persones beneficiàries.

Per tal d'aconseguir més mecenes, una manera d'arribar a les persones i implicar-les en el projecte és a través del **màrqueting directe**.

BANCA TRADICIONAL

Els crèdits i hipoteques concedits per bancs i caixes han estat la fórmula tradicional d'aconseguir finançament. Actualment el sistema bancari està vivint una reestructuració contínua i les polítiques envers els seus clients estan canviant. Això fa que per demanar **crèdits** s'exigeixin cada vegada més avals i els requisits per accedir-hi siguin cada vegada més estrictes; aquestes dificultats fan que, per a les entitats, disposar de líquid i fer front als pagaments vençuts sigui més complicat.

Existeixen també productes com les **pòlisses de crèdit**, que poden ser un bon sistema per avançar els pagaments de les subvencions resoltes i disposar de liquiditat, però no són exclusives de bancs i caixes.

Les **obres socials** i les fundacions de les caixes i bancs també continuen, de forma més minsa, oferint finançament i ajudes a projectes. Tradicionalment les obres socials de les caixes s'han centrat en ajudar projectes més socials i culturals, i, tot i que ara moltes de les caixes han desaparegut o s'han fusionat, les seves obres socials encara existeixen.

BANCA ÈTICA

Cada vegada més la banca ètica es presenta com a una alternativa a la banca tradicional. Són instruments fonamentats en la transparència, l'equitat, la participació ciutadana i la no lucrativitat.

Recursos de finançament

- Premis Ateneus: www.ateneus.cat
- Torre Jussana: tjussana.entitatsbcn.net/tj/index.php
- Fund. Pere Tarrés: www.peretarres.org
- Fiare: www.proyectofiare.com
- Triodos: www.triodos.es
- Coop 57: www.coop57.coop
- Verkami: www.verkami.com
- Obra Social «LaCaixa»: obrasocial.lacaixa.es
- Obra Social CatalunyaCaixa: obrasocial.catalunyacaixa.com
- Finançament Ètic i Solidari - FETS: www.bancaetica.cat

El cas de **Fiare** n'és un exemple. Actualment aplega 35.000 socis entre empreses d'economia social, organitzacions de cooperació internacional, entitats culturals i particulars. Tal com explica en Jordi Ibáñez «Fiare és un projecte mutualista que ofereix a les entitats productes d'estalvi, **pòlisses de crèdit** per avançar subvencions i contractes d'organismes públics i finançament per a projectes amb impacte social que compateixin la filosofia de la banca ètica». Actualment es troba en fase de constitució com a projecte propi a Espanya per tal de poder oferir comptes corrents a particulars, targetes de crèdit i dèbit i banca per Internet, ja que per ara, és un agent financer de la Banca Popolare Etica d'Itàlia.

Un banc ètic, en definitiva, compleix les mateixes funcions que un banc tradicional però aplicant criteris ètics de coherència, participació, transparència i implicació.

COOPERATIVES DE CRÈDIT

Les cooperatives de crèdit són societats constituïdes amb l'objectiu de servir a les necessitats financeres dels seus socis i tercers mitjançant les activitats pròpies de les entitats de crèdit.

N'és un exemple **Coop57**, una cooperativa de serveis financers ètics i solidaris autogestionada que es dedica a recollir estalvis populars per finançar projectes d'economia social i solidària i d'associacionisme popular. Es defineixen com una eina, no com una finalitat.

El seu objectiu és promoure projectes econòmics i socials col·lectius que cerquin transformar la societat d'acord amb els plantejaments de l'economia solidària. Tots els socis participen a l'Assemblea i decideixen les línies i els criteris d'actuació. Si una entitat ha estat acceptada com

a sòcia és perquè el seu projecte és social i econòmicament interessant. Per tant, com explica Raimon Gassiot de Coop57, «si sorgeix una necessitat financera d'un soci, es fa tot el possible per ajudar-lo, sempre que el problema no sigui de viabilitat, ja que posaria en risc els recursos col·lectius de la cooperativa i només agreujaria la situació de l'entitat».

Les cooperatives ofereixen préstecs diferenciats en funció de les necessitats que han plantejat els socis, com poden ser préstecs per a inversions, per a circulant, per anticipar factures i subvencions o convenis, o préstecs participatius.

RECURSOS A MIDA

Segons l'economista Gal·la Cortadellas, les alternatives de finançament són forçosament diverses, perquè la realitat dels ateneus també és diversa. «L'important és adonar-se que el finançament de les associacions i entitats sense ànim de lucre passa per realitzar projectes i activitats especials. Un projecte o una activitat és quelcom acotat, que té uns objectius determinats, un públic a qui va dirigit, una durada concreta en el temps, i, per tant, també a l'hora de demanar col·laboració econòmica».

És important, per tal d'aconseguir el millor tipus de finançament possible, fer una anàlisi interna de l'estat econòmic i de les necessitats de l'entitat. Per Cortadellas, la metodologia de finançament dels ateneus encara és vàlida, però «cal incorporar noves formes i iniciatives, perquè les que hi ha hagut fins ara s'han convertit en insuficients».

Actualment a la xarxa es poden trobar nombroses informacions i existeixen entitats i portals on s'informa de premis, subvencions i recursos de finançament. En teniu alguns en el quadre.

Carles Campuzano, diputat al Congrés per CIU i impulsor de les reformes a la Llei de Mecenatge

«Volem democratitzar el mecenatge, que no sigui cosa només de grans companyies»

En Carles Campuzano és diputat al Congrés per Convergència i Unió des de fa quatre legislatures. Aquest vilanoví, llicenciat en dret, treballa activament en projectes socials i ha impulsat diferents iniciatives en el camp cultural. Actualment defensa aferrissadament la reforma de la Llei de mecenatge al Congrés i és optimista en afirmar que veurem la nova llei el 2014. El podeu seguir al twitter @carlescampuzano.

«La declaració d'utilitat pública és un filtre necessari, però ha de ser més objectiva i transparent»

Què comporta la reforma de la llei de mecenatge per als ateneus?

Si ens ho mirem sense el context de crisi, estem bàsicament parlant de definir un model en què sigui més fàcil, per a les entitats declarades d'utilitat pública, mobilitzar recursos tant de particulars com d'empreses a través d'uns incentius fiscals més poderosos dels que tenim ara. Aquest fet ha de permetre, a mitjà i llarg termini, tenir una dependència menor de les subvencions.

I en el context de crisi en què ens trobem?

Si ho analitzem tenint en compte el context de crisi, ens equivocariem si penséssim que aquesta reforma és el bàlsam que resoldrà a curt termini tots els problemes del món associatiu. En tot cas hem de creure en un canvi de model a l'hora de finançar la iniciativa ciutadana. Un model menys dependent de les subvencions i més vinculat a l'entorn comunitari.

La trampa de la llei de mecenatge és que no més se'n poden beneficiar les entitats declarades d'utilitat pública.

No és un problema de trampa, del que estem parlant és que part dels impostos dels ciutadans no vagin directament a la Hisenda Pública per finançar el conjunt de béns públics, sinó que es destinin a finançar les activitats de les entitats. Per tant hi ha d'haver un filtre que permeti determinar quines són les activitats d'aquestes entitats que poden beneficiar-se d'aquests incentius fiscals.

I el problema no és tant que puguin beneficiar-se'n només les declarades d'utilitat pública, sinó els criteris que té el Ministeri d'Hisenda a l'hora de determinar què s'entén per utilitat pública. I actualment aquests criteris són excessivament arbitraris.

Aquest és un dels pilars de la reforma de la llei...

I no és la primera vegada que ho reclamem. Des de Convergència i Unió ja vàrem proposar en dues ocasions que l'informe del Ministeri d'Economia i Hisenda no fos vinculant respecte a la decisió de declarar o no una entitat d'utilitat pública. El PSOE i el PP van rebutjar-ho.

Hauríem de ser capaços d'introduir criteris el més objectius possibles que ens permetessin saber quins són

els factors que li permeten a l'Administració determinar o no la utilitat pública.

Tot depèn d'aquest informe ara?

La competència per tramitar-ho és de la Generalitat però la decisió acaba depenent d'aquest informe. Per solucionar-ho podem fer dues coses: o objectivem aquest criteri que ara són completament arbitraris i subjectius o bé eliminem la participació del Ministeri d'Hisenda a través d'aquest informe vinculant.

Davant del fet que ens han rebutjat sempre aquesta darrera proposta, estem treballant en com objectivar la valoració de la declaració d'utilitat pública. Una manera seria que altres sectors de l'Administració amb més criteri i competències també puguin dir-hi la seva.

A la Federació tenim més de 150 entitats federades, d'aquestes molt poques són d'utilitat pública, què han de fer la resta?

La resta han de demanar ser reconegudes d'utilitat pública i se les haurà d'acompanyar en el procés. Tant la Generalitat com la Federació hauran de ser parts més actives en aquest acompanyament, a l'hora de construir l'expedient davant el Ministeri d'Hisenda.

Des de la Federació oferim un servei per tramitar el reconeixement d'utilitat pública. Però per moltes entitats és un procés llarg i sense garanties.

Clar, pot ser que després d'un o dos anys, l'expedient arribi finalment a Madrid i el Ministeri faci un informe negatiu que tombi la petició. Per tant la clau és conèixer els criteris i garantir que la declaració d'utilitat pública sigui un procediment transparent, creïble, no arbitrari i el més objectiu possible. Evidentment, no vol dir que a tothom que té una entitat se li hagi de reconèixer la utilitat pública.

El fet que les entitats puguin aconseguir finançament a través dels incentius fiscals portarà a una reducció de les subvencions destinades a cultura?

Aquest és un risc que existeix, però també hem de deixar molt clar que tenir una millor política d'incentius fiscals no ha de suposar que l'Administració pública renunciï a les seves responsabilitats, especialment en la prestació de l'estat del benestar. Cal tenir en compte

«La continuïtat dels ateneus rau en l'arrelament social»

que si volem una societat civil independent i crítica, aquesta ha de ser menys dependent de les subvencions. I precisament a Catalunya hem sabut construir una societat civil molt rica sense dependre dels ajuts.

Una altra proposta de les que fem en aquest sentit des de Convergència és que els primers 150 € de donatiu siguin 100% desgravables, i això inclouria una part de la quota. Amb la qual cosa les entitats amb una certa base social tindrien facilitats per tenir un bon coixí.

Normalment es pensa en mecenatge a gran escala. Amb les reformes, hi haurà una incidència més directa sobre les entitats petites?

L'objectiu de la reforma és democratitzar el mecenatge, que no sigui una qüestió només de les grans companyies. Però tot dependrà de com s'aprovi la llei.

En el terreny ideal, una legislació més potent en mecenatge seria positiva per a les entitats socials si es donessin tres condicions: els primers 150 euros desgravables al 100%; objectivar el procés de declaració

d'utilitat pública; i comptar amb una base social cohesionada.

Penso que, per a les entitats que formen part de la Federació i tenen una certa base associativa, pot ser un reclam per aconseguir més socis o per mantenir-los.

Tot i que som conscients que la reforma no és la solució última als problemes del món associatiu, hi ha molta expectació.

La meva obligació és aigualir una mica aquestes expectatives, perquè primer de tot la reforma no serà imminent. Sent optimistes, com a molt aviat, la reforma veurà la llum el 2014. I en el cas que la llei entri en vigor abans, tampoc és fàcil que les entitats comencin a rebre recursos avui mateix i que s'organitzin.

Estem anant cap a un canvi de paradigma, on el sector públic potser ha de ser més estratègic, tenir un paper més de cofinançament, de col·laboració. Amb una societat civil rica i autònoma, farem una millor democràcia i un millor país.

«La reforma de la llei de mecenatge no solucionarà els problemes del món associatiu, però és un primer pas cap al nou model de finançament»

Quan plantegeu la reforma us baseu en el model francès?

Sí, perquè és un model que estableix unes exempcions molt altes, de fins el 70% i a nosaltres ens sembla que ens és més pròxim que no pas l'anglosaxó. L'experiència francesa ens diu que els alts beneficis fiscals no han suposat una retirada del sector públic. Al contrari, ha donat més marge perquè el sector social i el sector empresarial puguin col·laborar amb el sector públic.

Però a França es van començar a implementar fa gairebé 10 anys i la situació econòmica no era la mateixa.

Aquesta reforma no és el bàlsam de res, simplement ha d'ajudar que es moguin més recursos, de les empreses, de les persones cap a activitats d'interès general, que ha de reforçar el teixit associatiu i que ha de formar part de la lògica de col·laboració entre el sector públic i el sector privat. Si haguéssim fet aquesta reforma fa 10 anys, com a França, estariem patint la crisi igualment, però les entitats ho estarien capejant millor.

A més d'aquesta reforma, què més fa falta perquè la nostra societat civil continuï forta?

Potser ens podríem plantejar un FROP social que permetés en els propers dos anys donar cert marge a la societat civil. Em consta que des de la Generalitat s'està treballant en un Pla d'Ajuda al Tercer Sector i nosaltres, des de Madrid, també estem treballant en aquest sentit. Però això, al marge de la llei de mecenatge, és necessari com som capaços d'evitar que la crisi s'emporti per endavant un teixit associatiu que durant tants anys hem anat creant.

Quan finalment surti a la llum la nova llei, com creus que quedarà aprovada?

Crec que la bona notícia és que hi ha una consciència generalitzada que cal posar al dia la legislació, i tots els partits polítics, cada un des del seu matís, hi coincideixen. A vegades hi ha la sensació que les persones que s'estan plantejant aquestes reformes en cap moment ho fan des del punt de vista de les entitats petites o mitjanes. Però també és cert que ens han dit que tenen vocació de fer una llei que sigui el més amplia possible. També s'haurà de veure si aconseguim el pacte fiscal i la hisenda pròpia.

Canviarien les coses amb la hisenda pròpia?

El debat seria igual d'apassionant, però el tindríem a Catalunya. I intueixo que en un principi tindrien les mateixes pors i ens farien les mateixes advertències que els senyors de l'Hisenda de Madrid.

Quin és el punt dèbil de la llei?

Si la reforma només serveix perquè les grans empreses paguin menys impostos, no ens interessa, volem que sigui una llei que reforci la societat civil catalana.

Com ens hem de preparar per poder treure el màxim profit d'aquesta reforma?

Plantejar-se estratègies imaginatives de captació de recursos, com per exemple el *crowdfunding*. És important saber exactament quins són els nostres punts forts i també pot ajudar-hi que les plataformes de segon nivell ofereixin més serveis, i potenciar el voluntariat *pro bono*.

En què consisteix exactament el voluntariat *pro bono*?

És un professional, per exemple un despatx d'advocats, que porta els temes legals de l'entitat de forma gratuïta, perquè s'ho pot deduir. Semblant a la Responsabilitat Social, perquè fan que els seus empleats puguin destinar una sèrie d'hores a col·laborar amb una entitat.

A canvi de...

Poder deduir aquella facturació. Però hi ha alguna crítica per part dels sectors professionals que ho veuen com una competència.

El passat dia 1 de juny dins del Fòrum la Primavera de les Associacions vas formar part de la taula rodona «El mecenatge: llums i ombres per a les associacions». A quines conclusions es van arribar?

Necessitem un canvi en l'administració i hem d'anar a una legislació més semblant a la dels països europeus més avançats. D'altra banda tenim un entorn social i una societat civil molt potents per això hem de reforçar el treball en xarxa. La continuïtat dels ateneus rau en l'arrelament social.

NOVES FÓRMULES DE FINANÇAMENT A TORRE JUSSANA

Els dies 1 i 2 de juny va tenir lloc el XVIII Fòrum La Primavera de les Associacions que enguany va tractar el tema del finançament. El president de la Federació d'Ateneus, Salvador Casals, va ser convidat a participar en una taula rodona sobre el mecenatge i la reforma de la llei que actualment s'està debatent al Congrés, juntament amb Carles Campuzano, diputat de CIU al Congrés i Elena Lauroba, professora de dret civil de la UB.

Sobre la nova llei de mecenatge, Campuzano va dir que no solucionarà els problemes del tercer sector tot i els esforços per aconseguir-la i Elena Lauroba va recordar que és una llei arbitrària. En aquest sentit, per obtenir beneficis fiscals és imprescindible ser declarat entitat d'utilitat pública, un reconeixement que, tal com va recordar Salvador Casals, tenen molt poques entitats. Al tancar la taula és va recordar que el treball en xarxa entre les entitats és fonamental per seguir endavant i superar la crisi.

NOU PROJECTE DE LA FAC: TOTS HI TENIM LLOC!

El projecte social «Tots hi tenim lloc!» té com a objectiu oferir les activitats socioculturals dels ateneus a persones en risc d'exclusió i es desenvolupa en col·laboració amb Càritas i els Serveis Socials. Els ateneus qui hi vulguin participar podran oferir voluntàriament el nombre de places, escollir en quines activitats volen noves incorporacions i posar-les a disposició de Càritas i dels Serveis Socials. La quota per a les persones que participin en aquest programa serà gratuïta i el cost de l'activitat l'assumirà la Federació d'Ateneus. Des de Càritas s'escollirà a les persones beneficiàries i es decidirà, en funció de la seva situació econòmica, quin cost mínim hauran d'assumir.

Aquest projecte estarà coordinat per persones voluntàries, que en faran el seguiment. Totes les entitats que hi estigueu interessades podeu adreçar-vos a la FAC o bé entrar al web des d'on descarregar la fitxa corresponent.

publicitat

CLUB DEL DIRECTIU

INFORMACIÓ EXCLUSIVA I AVANTATGES PER A DIRECTIUS.

Sabem l'esforç que comporta estar al capdavant d'una entitat, per això el club del directiu et fa la vida més fàcil.

Tots junts, en xarxa, serem més forts!

Tota la informació a www.ateneus.cat

Federació d'Ateneus de Catalunya

TROBADA D'ENTITATS

Coincidint amb el centenari del Segon Congrés d'Ateneus de Catalunya, la Federació va celebrar a Vilanova una trobada d'entitats amb més de 40 persones procedents de diferents entitats. Durant el matí es va celebrar l'**Assemblea General Ordinària** al Círcol Catòlic de Vilanova, on es va aprovar, entre altres coses, el Manifest dels Ateneus. També es van ratificar el senyor Ricard Julià com a tresorer i el senyor Enric Tricaz com a vocal de la Junta, es va decidir donar-se de baixa de l'Ens de Comunicació i es va convidar a les entitats a participar en les comissions.

A la tarda va tenir lloc un dinar al Foment Vilanoví amb la presència de Lluís Puig, director general de Cultura Popular i Tradicional. Seguidament es va celebrar una Jornada Informativa per presentar el nou Catàleg de Serveis de la Federació. Per tancar el dia es va fer una xerrada sobre la declaració d'utilitat pública, per tal d'explicar a les entitats en què consisteix la tramitació i quins avantatges se n'obtenen.

FORMACIÓ EN SUBVENCIONS

La jornada de formació, organitzada a l'Ateneu de Cultura Popular de L'Hospitalet de Llobregat, es va centrar en les **noves convocatòries de subvencions** per al 2012. Es va parlar de les noves línies del Departament de Cultura, del programa.cat que té com a objectiu fomentar la programació d'espectacles professionals, i es van repassar els ajuts de Benestar i Família, les Diputacions, l'ICAEN i l'ICIC. Per acabar es van presentar els nous serveis de la FAC.

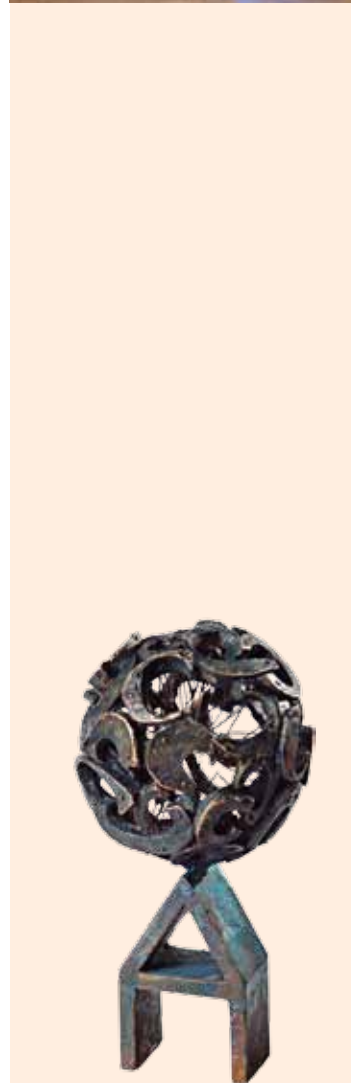
TURISME ATENEÍSTIC AL PAÍS VALENCIÀ

La primera sortida de Turisme Ateneístic va tenir lloc al País Valencià. Durant dos dies, i coincidint amb les Falles, es van visitar entitats de Cullera, València i Sagunt. Ateneus com la **Societat Ateneu Musical de Cullera** (1898), la **Societat Musical Instructiva Santa Cecília** (1909) i la **Societat Coral El Micalet** (1893), que es mantenen gràcies a les escoles de formació musical, que són part de la seva essència i el motiu de la seva fundació. L'**Ateneo Mercantil de València** fundat el 1879 i que es troba davant per davant de l'Ajuntament de la capital valenciana en un edifici impressionant. I a pocs quilòmetres de València, el **Casino Recreativo Cultural del Puerto de Sagunto** (1942), una entitat que va néixer per oferir activitats d'oci als empleats dels Altos Hornos de Biscaia del Port de Sagunt, que amb el temps va passar a mans dels obrers, però que ara mateix passa per un moment de crisi.

Aquest viatge ha estat una immersió en la realitat ateneística del País Valencià amb contrastos i sorpreses. Una experiència que, tal com expliquen el Lluís i la Carme, dos participants en aquesta primera experiència de turisme, «ha estat molt interessant, perquè ens ha permès conèixer una altra realitat del País Valencià».

NOVA EDICIÓ DELS PREMIS ATENEUS

La Federació d'Ateneus de Catalunya convoca aquest any la vint-i-tresena edició dels Premis Ateneus i la cinquena edició del concurs «Jove, proposa! Fes teu l'ateneu!», uns guardons que reconeixen l'esforç de les entitats socioculturals catalanes. Les bases estan disponibles al web de la Federació: www.ateneus.cat.

REIVINDICACIÓ AL PARLAMENT

La Federació d'Ateneus de Catalunya va comparèixer el passat dia 16 de maig davant la **Comissió de Cultura i Llengua del Parlament de Catalunya** per exposar i tractar diferents temes que afecten de forma directa o indirecta els ateneus. Alguns dels temes més rellevants dels quals van parlar van ser: la **lleï d'espectacles**, el **Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya (PECCat)** i la necessitat d'alleugerir els tràmits per **declarar entitats d'utilitat pública**, entre d'altres.

Durant aquesta compareixença es va parlar de la necessitat de recuperar el **Pla Ateneus** per a la rehabilitació d'espais i de les dificultats de finançament amb les què es troben les entitats. També es van presentar els projectes que la FAC està duent a terme com són l'Espai A, el Turisme Ateneístic i els Dinamitzadors Culturals, i, en acabar, el president, Salvador Casals, va llegir el **Manifest dels Ateneus** i va posar un cop més els espais, les infraestructures i el coneixement de les entitats culturals al servei de Catalunya.

consell d'associacions
de barcelona

LA VICEPRESIDÈNCIA DEL CAB

En la VI Assemblea General Ordinària del Consell d'Associacions de Barcelona celebrada el passat 12 d'abril es va renovar la Junta Directiva. En aquest acte, on van assistir representants de les 29 associacions que constitueixen el CAB, el representant de la Federació d'Ateneus de Catalunya, **Alfons Tiñena**, va ser escollit vicepresident.

VALOR AFEGIT PER A ENTITATS I DIRECTIUS

Serveis, recursos, avantatges i contactes, la nova Guia de Serveis 2012 vol ser una eina eficaç per ajudar a les entitats federades per fer el seu dia a dia més fàcil. Enguany s'ha presentat el nou format de guia que explica i detalla els serveis que ofereix la Federació, els nombrosos recursos i els més de 40 convenis que s'han signat o renovat.

A la guia de serveis del 2012 s'ha presentat una novetat exclusiva per als directius i directives de les entitats: **El club del Directiu**. Un Club en què poden formar part totes les persones integrants de la Junta Directiva d'una entitat federada. L'objectiu és oferir avantatges exclusius en informació, oci i cultura: la revista *Ateneus* gratuïta (semestral) a la seva adreça personal, l'*InfoFAC* en format digital (trimestral), el butlletí *InfoDirectius* (setmanal), i informació de subvencions i convocatòries importants a través de missatges SMS.

Per ser del Club del Directiu s'ha d'omplir una butlleta amb les dades personals que es pot descarregar directament del web de la Federació. Periòdicament, en el mateix web s'anirà informant dels avantatges culturals i descomptes en oci.

DINAMITZADORS CULTURALS

El juny s'ha posat en marxa el projecte de Dinamitzadors Culturals per a les entitats de Barcelona. Aquest servei, que és de pagament, però està subvencionat per l'Ajuntament de la ciutat, posarà a disposició dels ateneus seleccionats una dinamitzadora durant sis mesos per: establir una dinàmica de treball amb l'entitat, conèixer i valorar les seves activitats, oferir ajuda i alternatives per programar-ne de noves i donar suport a activitats conjuntes per facilitar el treball en xarxa.

MONTSERRAT CARULLA, actriu

«El teatre amateur és una escola molt útil per als futurs actors i actrius»

Montserrat Carulla (Barcelona - 1930) és una de les actrius més destacades de l'escena catalana. Provenint del teatre amateur, el 1960 començà a treballar en el teatre professional i des d'aquell moment no ha deixat els escenaris. També ha actuat en nombroses pel·lícules i en sèries de televisió com *Secrets de família* (1995) i *El cor de la ciutat* (2000).

El 2008 estrenà sota la seva direcció *Itinerari de paraules*, muntatge sobre els contes de diversos escriptors (M. Roldoreda, P. Baroja, P. Calders, S. Espriu i altres).

Ha estat guardonada amb la Creu de Sant Jordi (1995), la Medalla d'Or al Mèrit Artístic (1999) i la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya (2008).

Quina relació tens amb el Centre de Sant Vicenç de Sarrià?

Jo havia viscut a Sarrià i havia fet algun recital en el teatre d'aquest ateneu.

Et vam poder veure participant a la Gala Benèfica per recollir fons per reformar el teatre de Sarrià.

Vaig rebre la invitació i vaig voler col·laborar-hi amb molt de gust.

Què representa el teatre amateur per a tu?

El teatre amateur, penso que és una escola molt útil per als futurs actors i actrius.

Creus que els ateneus i el teatre amateur van molt lligats?

Si ho crec, perquè ofereixen als futurs actors la possibilitat de desinhibir-se i amb la pràctica adquireixen seguretat i confiança.

Com és complementen l'amateur i el professional?

L'amateur té la voluntat d'aprendre un ofici sense cap més contrapartida, i el professional és dedica a una activitat en què s'ha format a través de l'estudi i la pràctica de l'ofici.

La crisi, com està afectant els teatres?

El teatre sempre ha estat en crisi, i actualment més que mai, per l'asfíxia econòmica que ofega la cultura, la ciència i les humanitats en general, per culpa de la corrupció dels mercats financers i dels governs.

Quina sortida veus a la manca d'inversió en cultura a què està portant la crisi?

De moment no hi veig sortida a curt termini. S'hauria de jutjar i condemnar els culpables de l'asfíxia que està arruïnant la classe mitjana i els treballadors.

En quins projectes estàs participant ara?

Estic participant al serial *La Riera* que s'emet per TV3, els migdies.

En una entrevista deies que dels escenaris t'hi hauran de treure a empentes. Encara pots seguir aprenent?

Cada dia s'aprenen coses noves. No has sentit a parlar de la vella que no es volia morir, perquè cada dia aprenia alguna cosa nova? Jo segueixo aprenent i treballant en el que m'agrada, hi ho faré mentre cregui que les meves possibilitats mentals i físiques m'ho permetin.

Televisió o teatre?

No vull escollir entre una cosa i l'altra. Escolliré la que em sembli de més qualitat, en cada cas concret.

En aquests anys d'actriu, amb quin moment o actuació et quedaries?

Amb tots. Si a una mare li pregunten de quin fill vol prescindir, què creus que et contestaria?